

SAN MATEO

Jesucristo S#cijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi.

³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco.

⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco.

⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco.

⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivoj#bo Davidco. Jaabo aivoj#bo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumit#ciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco.

⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco.

9 Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco.

10 Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco.

11 Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiinijevi asatyuudihivi.

12 Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco.

13 Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco.

14 Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco.

15 Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco.

16 Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

17 Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci siino igueenemeheje idimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevero, bu israelmico babiloniami iguiinonimoro aamocasiunovi. Jaamo nanivaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiinijevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifiivuuno.
(Lc 2.1-7)

18 Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuuhi. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeeb#faño icacuuhi Moocaani Gaija mitya noojiiri.

19 Jaanaa Jose aiji ijeeb# imino iicahicaumaño imuguuti#bo miyam#naaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli ll#vi diigoti gaajaciratino idugaavequi omoonjiruno,

20 esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomom#naafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototi#boro Mariaco diitaabati gaay#ci oono diigofaño seemene ifiivosee Moocaani Gaija seemene.

21 Jaasee ifiivoseeque Jesuti momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumim#naaco iimititi atajasu-jiibo iicamaño, nooboro.

22 Jilli icauno johono Moocaani ihiimaam#naafi Isaia onoobofenedi unuuno imiyacafetequi:

23 Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo mo-
moji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo
Emanuel onono: Moocaani m#haivi gase-
cuhi, eneejiruno.

24 Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomom#naafi diiboco unuubadi moon#ubo Mariaco mogaiti gaay#ciubo.

25 Jaarugoma icaut#ibo iseemeneque #ciugoro Jesuti omomon#utinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

1 Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onoocuumivi Judea jiinijevi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije

aivoj#bou.* Jaanaa Jerusale cuumiv# gaseumo oriente aamij#i asaumo maaimom# gaseuhi.

² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiom# aivoj#bo ifivoobo? M#ro m#hai orienteti imeec#rigaico maaty#memere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jill# unuunoco ihaivoj#bo Herode ugu-ubuuboro nij# nij# minifutuuhi, bu pary# Jerusale cuumi miyam#naa icano.

⁴ Jaaboro ihaivoj#bo pary#cino sacerdotem# aivoj#toco ucuuhuvauboro, bu Moise taj#baco miyam#naaco ij#beguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeav# fiivejiibo toll# nooboro Moocaani iimaam#naafi caat#nuhi:

⁶ H#joho Belen Juda jiinj# cuumi, aivo oboc#got#rucuumi, bu toojiinj#eo aivoj#toguiinov# diicarahi. Jaarunaa Moocaani boc#igusuhi. M#ro difa#oti aivoj#bo fiiveji taacuumim#naa israelm#naaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma iicaubo Herode diito maaimom#co toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeec#rigaico cofucu aaty#meunoco.

⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tah# mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicama#oco. Jaamo mahaty#medi uco mij#bogo uujoho bu toll#ro imetequi, nooboro.

⁹ Jill# nooboro diitoco maaimom#co ihaivoj#bo ij#buguuneri fuumo. Jaanaaca diibo

* **2:1** Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuhi toosee iicaunohallivi.

¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo.

¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayiumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco.

¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode iicahigodi muhuumidino, noonoro afaguunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Agauno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima dñicñibo Egipto jiinijeve digaa. Jaaboro tahi diica jari ico onoonohachuta Herode amñisi seemeneque guinejiibo igaicauqui, nooboro.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseema seejico ñicuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jiinijeve.

¹⁵ Tahi icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jiinijeti Taseemeneque cuuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agaññunoco agaajacuboro sihidi sifiiratuubo. Jaaboro seemeque paryñicino gaisiraicisuubo mificabaciti guinoví iicaumoco

paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivuusehejeque.

¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onohigovi ataacasino sihidi ijijovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotihidi diigoco ajacusunoco ochoomocinicuuneguiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati sino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jiinijevi. Jaabo diiboco nuuhi:

²⁰ Goova gañiivoobo seemeneque seejima diicibo dojicuviro duhuumi Israel jiinijevi gui-jevecuumo seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jiinijejaago.

²² Jaarunaa Arquelao onoobo caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajauboro tahi ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi ijibuguunoma iicaubo Galilea jiinijejaagoviro fuubo.

²³ Jahigo #futuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

*Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.
(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)*

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicaihi govɪ jɪbogooboro jilli neehicauhi:

² Amɪhai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivojɪ iicajino fiitɪvucuuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diibotɪ Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatɪniubo:

Saatoho ico guubuvusuhi sicaihi gotɪ ocoovadiicinino: Moocaani jɪhaico mihimibachu; sano ticovoro jɪhaico meheetavo, onoono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomɪ ijeene eevotau. Jaabo machutahicau chahacamɪ, bajio iimɪ icanoro.

⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumitɪ. Paryɪ Judeao jiinjeminaa, bu Jorda tehi fiitino iicano jiinjeminaa icamo diiboco uguubunicivamo.

⁶ Jaamo iimitico ijɪbogonobuunatɪ Jua diitoco Jorda onoohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomɪoto, saduceomɪoto icamo diibojaa iniquimaaivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: Jɪinimomɪbadɪ mihicano miyaminaa! ɛMɪjoho amɪhaico ijɪbogonotɪ mataajajɪ ñɪhicuno Moocaani omoonijino ifiitɪvonotɪ?

⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amɪhai eedeehifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui.

⁹ Jaamoro mɪhai Abraham iyaachimɪhai, noomoro mihiimaadino. Mɪro jino amɪhaico neehi: Jiba guisiba icarubatɪ Abraham iyaachimɪhaitɪ Moocaani fiivusujirahi.

10 Miro jigaaje imibaicinicuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onovatihehejeque miqitimoro cijigaifaño mijigasutahi.

11 Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amihai imitico mejeevesucuuno jibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati asaabo amihaiico nitiji Moocaani Gajari, cijigairi icano. Diibo tajanaanivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototahi diibo tihapaajeque asatyejirunovi.

12 Jaabo usefaño ipala icacuuhi. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino cijigaifaño.

Jesuco Inituno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onoohi-jaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui.

14 Jaarunaaca Jua iticoni imuguutahi. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti buico uujoho nitijirahi? nooboro.

15 Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihi-ica tolli icano, tolli Moocaani atajibanoco imino momooniqui, nooboro.

16 Jaadi Jesuco inituubo itehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuuhi. Jaanofañoti Jesu atymeuhi Moocaani Gaija nimihubadi jeevaabo diibohallivi iniiitovaunoco.

17 Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijibo diiberi sihidu uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machut#bo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi.

³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachiiji jiba guisibaco taj#ba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: M#iro Caatinihaame neehi: Id#inoro maahu sefari miyaminaafi icajitih, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu nijequevi.

⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachiiji juugati baavi casiniivo. M#iro Caatinihaamefa#no noono: Moocaani itoomominaaco taj#baji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihai#no aivovot#no iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: M#iro tolliro noono Caatinihaamefa#no: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco #fusuubo fanoojiin#jeneque paryi ihaivoj#noma.

⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguino ememuivooboro uco idiimohachijji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miiro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuhi. Jaadi Moocaani toomominaa asaaumoro diiboco jeecevovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhi Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jiinjjevi.

¹³ Jaaruubo Nazare cuumivi icautiboro ufu-ubo icatuuhi Capernau cuumivi, Zabulon, Neftali icamisi jiinjje onoohigo muuaijiniiri iicaucuumivi.

¹⁴ Tolli icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiinjje, Neftali jiinjje icano muuaijinidi iicano jiihairi, Jordanti aamijjaagovi, Galilea iicahigo judiomi iicatimo iicahigo.

¹⁶ Civono jiinjjeguiino iicaumoco achiciuno seseene. Jaabadiro bu guijeve civo jiinjjeguiino iicaumoco sese achicichi, nooboro.

¹⁷ Jaadi jari Jesu ticoniuhi miyaminaaco ijibogoobo: Amihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivoji fiitivucuuhi, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijinidi. Jaabo atyimeuhi miimisiici inahaboma icamisico.

Saafi momou Simon onoobo bu samomou Pedro. Jaanoti saafi momou Andre onoobo. Jaamisi ficiminaatisi iicaumaño isinicuuhuneri muuaifaño ficihicaumisi.

¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa amisico miyaminaa ficiminaatisiti eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isinicuuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicuti fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanici Jesu siino sitisico atyimeuhi: Jacoobo onoobo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isinicuuhunoco amaahuniumisico.

²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diiboma fuumisi.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.
(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jiinijeri feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji jibogo iimino jibogoco jibogooboro, bu fanoova guihuvaneri iguihuvamoco buheesuboro.

²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicino Siria jiinijeri. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicino fanoova guihuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeimivatomehejeque, epilepsia guihuvani iicaumoco, bu idino isifañmehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi.

²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidi miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiinije cuuminooto Jerusale cuumioteheje, bu Judea jiinijeoteheje, bu Jordan aamijijaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivi Jesu f#buguuno.
(Lc 6.20-23)

1 Jaanaa Jesu sihidi miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabai nijequevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivi ij#bogominaa igaiuuhi.

2 Jaadi Jesu ticovauhi diitoco ij#bogoobo jilli nooboro:

3 Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeeb#no #daasumaño. Jaamaño niqejefaño mihicaji.

4 Imicani icamo #daasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

5 Imicani icamo, ijeeb#no is#cumo. Diito jiinijeque Moocaani aaciguujeque gaay#iji.

6 Imicani icamo iiminoco omoon#jirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

7 Imicani icamo sitaaco #daasugomo. Diitoco Moocaani #daasugueji.

8 Imicani icamo ijeeb# im#nivatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

9 Imicani icamo sajeeb# icaco omoonimo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

10 Imicani icamo Moocaani iimogonoco omoon#nohalliti diitoco ij#heveme. Diitononeji niqeeje aivoji.

11 Imicani am#hai tahalliti am#haico miyaminaa aivonoono onoomoro #daasuno omoonimo, am#haihallivi sicamañejeque ij#bocasimo.

12 Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niqnejefaño sihidi jeevano ijaadaco mag-aayiciji. Miïro tolliro amiihai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno mooniïmo.

Jiiniye Imuhu Ohoovicino.

(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Amiihai jiiniye imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, ¿jinejeri bu mihimuhunijirahi; jinejebaguiiha imicuujitiruno? Jaanoco buhi magañinoco miyaminaa quicujirahi.

Jiiniye Aachicinita Ohoovicino.

14 Amiihai jiiniye aachiciniminaa. Miïro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatatih.

15 Bu jaabadiro cuugahuco minimoro siinerihallivi mafabaacutatih. Jilliro ofoovomañovi caamo mificutahi paryi jaah iicamoco ihachiciniqui.

16 Jaabadi amiihai momooni amiihai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro amiihai imino momooninoco aatyimemere, Moocaani niqnejefaño iicaaboco iimequi.

Jesu Tajibaco Ijibogono.

17 Uco mehesicinidino, Moise tajibaco, bu Moocaani iimaaminaa jibogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi.

18 Miïro miyanotiro amiihaico neehi: Niqueje, jiiniye icano iicanohachuta tajibahaame naavututusuti sanooba gañicafetejitih, ufucu iicajino iicanohachuta.

19 Jaamaño tajibati sanoogayi ajashurunoco miyaano nootibo tolli omoonibo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefaño tolliro jilli imihifooboti noocafetejiibo. Jaanoti imityagooboro imino omooniboro sitaaco tolliro imooniqui ijibogoobo ufucu niquejefaño aivo miyaaboti noocafeteji.

20 Miïro jino amihaiico neehi: Amihai caatiniminaa, fariseomi icamo icabadiro mihi-camoro Moocaani iimogonoco momoonihachijji bu niquejefaño mefejitihhi.

Icajisuditi Jesu Ijibogono.

(Lc 12.57-59)

21 Amihai muguubuhicacuuhhi, amihai eedeetemihaiico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro.

22 Miïro jino uujoho amihaiico neehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo infierno cijigai ñihicuguiino guinovhi minifeteji.

23 Jaanogui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafotooboro,

24 siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihhi difoo. Jaaboro diibo dimijivotoobo sajeebhhi minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

25 Jaanoti bu cajaatyohacho dihallivhi ijibogomoro ico isisisuqui asatyohachijji, dinahaboma jihaviro dimijivo. Ico dugaacuminaafico acitotibo iicaqui. Jaabo diibo

sisiminaaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafaño jiihacujirahi.

²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jiiibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amiihairyo muguubuhicacuui sicije unuu-cuunoco: Sifigoma diicadino.

²⁸ Miuro jino uujoho amiihaico neehi: Cajaatyohacho gaigooco imogomoro emeecimo ijeebiiifañodi diigoma icacuui.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifaño agañiihachiiji, toolliiico diiciiibo tehesino gañii; imijirunaa difiiti samañogayiro iiti agañiicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi ciijigaifaño agañiicafotono.

³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifaño agañiihachiiji quiticiiibo tehesino gañii; imijiruno samañogayiro iiti agañiicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro ciijigaifaño agañiicafotono.*

Jesu Jiiibeguehi Gaigooco Ejeevesufinohallivi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu sicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucuunohaameque ihaciqui, noono.

³² Jaarunofaño uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachiiji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucuugoco iiciiibo diigofañodi ajeva imitico icihii.

* **5:30** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

*Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicihahallivi
Ijibogono.*

³³ Tolliro bu muguubuhicacuui, siicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucuunoco bañidino diibo imefeenevi, noono.

³⁴ Jaarunaaca uujoho amihaiico neehi: Moocaani momofañodi mohooviciidino, niquejefañodi oovicimoro meneedino, toono Moocaani aivojii icaga iicahigo.

³⁵ Tolliro bu jiiinjefañodi mohooviciidino, toojehallivi Moocaani itihaiico ificuunicije iicamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohooviciidino, tuucuumi Aivojii bo Jesu cuumi iicamaño.

³⁶ Tolliro bu ooviciboro: Tañigai seseeteji, needino. Tolli eneeneri sajabaco diinigaijeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu.

³⁷ Jilli ticovonoro: Jiihi, Chahano, monoo. Jaanoti janaaniciivi mejeenesucuuno, toono ijiti asaacuuno.

Miino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amihairyo muguubuhicacuui, siicije jilli unuunoco: Saafi aalliiico ifinicaruhachijii, bu diibo aalliiico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañisuruva, bu diibo iigaico gañijirumo.

³⁹ Jaarunofaño uujoho amihaiico neehi: Iimitiiboma mihibacasidino. Iivinaaca jilliro saatoho amihai imeti agabacuhachijii, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuui.

⁴⁰ Tolliro bu cajaanoyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumitiiicigohachijii, tolliro bu disacoco daaci.

⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fiisetaco minooci kilometro ticovovi satyequi ataj#bahachiji igueeneme kilometro ticovovi satyo.

⁴² Jaanoti bu cajaanotyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu siicije unuunoco muguubucuuhi: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico di#hegue, unuunoco.

⁴⁴ Jaarunofaño uujoho am#haico neehi: Am#hai minaaafico magaiji, Moocaanima mihiimaa am#haico aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.†

⁴⁵ Jaachiji am#hai Caani niquejefaño iicaabo seemeti mihicaji. Mi#ro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro nijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano.

⁴⁶ Jaanoti bu am#haico agaijimocoro magaijhachiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Mi#ro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi.

⁴⁷ Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Mi#ro bu tolliro Moocanico agaajati#meheje tolliro moonifihhi.

⁴⁸ Jaanegui am#haico neehi: Imimo mihica oono am#hai Caani niquejefaño iicaabo aivo imiibo iicabadi.

† 5:44 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: imino monoo am#haico imitino onoomoco, imino momooni am#haico ij#heguemeque.

6

Jesu J#beguehi Imihusene Mihicanohallivi.

¹ Am#hai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli am#haico imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachiji am#hai Caani niquejefañõ iicaabo ijaadaco am#haico acijitih.

² Jaaneguiiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamususumi faacuumiminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofañõ, callenefeenevi icano omoonifibadi. Jaamo jilli mooninicimo miyaminaa diitoti imino ihiimaqui. Jaarunofañõ uujoho miyanotiro am#haico neehi: Jaamañõ miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada.

³ Jaanoti naha #joho #daasumoco siinoco adaacihachiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui.

⁴ Jilli toovonoro deetavo, jaachiji diicaani niquejefañõ iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu J#beguehi Moocanima Iimaaco.

(Lc 11.2-4)

⁵ Jaamo bu am#hai Moocanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefihii julleecin#boro sinagogajanofañõ ihiimaabo, bu callenejininov; jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiharo. Miyanotiro am#haico neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno.

⁶ Jaanoti naha #joho Moocanima idiimaajisumi, dimecufañõ idicafotooboro cuhufono

diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocaanima #ro idiicahigo. Jaachij# diicaani niquejefa#o iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

7 Jaabo Moocaanima idiimaasumi jilli mih#f#oneheje sicama#neheje sama#ocoro unuucuma#ocoro siino needino: Oono Moocaanico agaajatimo iicanic#badi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocaani uco guubuhi, noomoro ees#cin#fimo.

8 Jaamobadi mejeevadino. M#ro Moocaani imegav#ro am#hai midillut#naacaro gaajacuuhi am#hai mucuuj#vaachunoco.

9 Jaaneguiha am#hai jilli noomoro Moocaanima mihiimaa:

Moocaani niquejefa#o idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi.

10 Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeeb# onoobadi eetavocafetehi jiin#jehall#vi, oono niquejefa#o iicabadi.

11 M#haico daaci machutaati fafucuvaac#v#ro.

12 Jaaboro m#haico mohimitico buusu, oono bu m#hai, m#haico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi.

13 Jaaboro m#haico in#sunofa#o ga#s#sudino. M#haico imiti iji useti taajasu.* Fine.

14 M#ro am#haico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachij#i, bu toll#ro am#hai Caani niquejefa#o iicaabo am#hai imitico imibachuji.

* **6:13** Sahaamefa#o janaan#i jilli ficuumo: M#ro pary#c#noro diino aivoji, mitya dihovos# ufucuro ifn#jit#no icano, onoonoco.

15 Jaanoti amiihai sitaama mihimibachuca-sitihachijji, bu amiihai Caani niquejefañõ iicaabo amiihai imitico imibachujitihii.

Jesu Jiiibeguehi Aigahallivi.

16 Jaabadiro bu amiihai safucuco mahaigasumi amiihai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninibadi. Diito tolli moonifihii amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amiihaico neehi: Toono ijaadaco mihicicuuhii miyaminaa obocigoneriro.

17 Jaanoti ijoho machutiiibo adaigasumi diimeque nitiiibo imino feedamaje,

18 miyaminaa machutiiibo adaigaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiiiboro niquejefañõ iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaaajqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefañõ Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

19 Jiijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaanidino, deera ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano.

20 Ivi idihigoro niquejefañõ sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano.

21 Mihiro amiihai busumijeene iicahigovi, bu amiihai jeebii icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

22-23 Mihiro saafi ihaallii iimitiiibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitiiibo imihusetihii. Jaabo iimitinoguiino icaji.

Jaanoti Moocaani ijeeb#co iimibachuhachijji imihusetajiibo. Moocaani iimogobadi icacujjiibo. Jaanoti miino imitico iminobadi mehesicinihachijji, janaanivivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.
(Lc 16.13)

²⁴ Mi#hai#nooba miimisiici ihaivojit#sima icajitirahi. Mi#ro saafiico ij#hegueebere saafiicoro gaij#jiruubo. Jaabadiro bu sano nihibam#co, Moocaanico icano magaij#jitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.
(Lc 12.22-31)

²⁵ Am#haico neehi: Niji#niji am#hai jeeb#noco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachu-jirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mij#cin#jino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivivi jaaducafotot#hi?

²⁶ Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mih#finici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco am#hai Caani niquejefa#o iicaabo† diitoco machuco acif#hi. Jaamo diito joomi janaanivivi am#hai majaaducafete#hi.

²⁷ ¿Nacu am#haiti cajaan# siino janaanici ticovovi macamevetejirahi toono fanoovari#niji#niji mihicahicanoti#?

²⁸ ¿Jaamo collihi am#hai gaachehuri#niji#niji mihicahicahi#? Eneecau oono deecanoco mih#finici, duc#camaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano.

† 6:26 Moocaani

29 Jaarunaa amiihaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi.

30 Jaabo Moocaani, buhicaga toono ñaavahu jaachiji bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro cijiigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijihacubadi moonihi. Jaanegui amiihaico gaachehunoco jicujiibo, ajashucani amiihai miyaavogo mihicano miyaminaaco.

31 Jaanegui niji niji mihicadino jilli noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro.

32 Miïro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehicahi. Jaanoti naha amiihai, amiihai Caani niqnejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuhii amiihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco.

33 Jaaneguiiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji.

34 Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri amiihai jeebico niji niji momoonidino. Toono amiihaiti civohogoro finijitihii. Fafucuvaaciviro iima ajashutino icahicacuuno toono niji niji idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

1 Sitaaco iimiti meneedino, jaachiji amiihaico bu Moocaani amiihai imiti needino.

² Toono amiihai sitaaco meneehicabadiro bu amiihaico moonijiibo, bu oono amiihai sitaaco mohoovichiicaneriro amiihaico oovijiibo.

³ ¿Jaabo milli bu dinahabo aallifaaño iicano beevagayico daatyimejirahi, dihaallifaaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiboro?

⁴ Jaabo ijoho dihaallifaaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaallifaaño iicano beevagayico ico iciqui, nooboro?

⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaallifaaño iicatuucico diici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aallifaaño iicano beevagayico diiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amiihaijaagovi emecafotomoro amiihaico dedaahenidimo. Bu amiihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguiino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amiihaico Moocaani ihaciqui. Miguiino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amiihaidi ifaayiciqui.

⁸ Miiro idilluubo gaayicifihi, bu iguiinoobo atyimefih; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amiihaiti amiihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo?

¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiinimocoro mahacijirumo?

¹¹ Miiro amiihai mihimifitirumo iiminocoro amiihai seemeque mahacinoco magaajahi.

Jaanegui imi amiihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

12 Jaaneguiha amiihai sitaama imino mihica oono amiihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miuro tolli Moise tajiiba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jiihai Aamiji.

(Lc 13.24)

13 Ijene jiihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono guivevefaño asatyono jiihai aamiji guiraahi, jiihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihidii miyaminaa feehicahi.

14 Jaanoti naha fiivojaa asatyono jiihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jiihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño miidimoro atyimehicahi.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

15 Amiihai ifico magaihuini oono abañififimo uujohe Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amiihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumii sifirafimo.

16 Jaamoco magaajaci omooninehejeti; miuro mijjoho baacuco jaanoti icitahi, bu añaajeque jarimohoti icitahi icano.

17 Miuro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihii. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihii.

18 Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano.

19 Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro cijigaifaño mijigasutahi.

20 Jaaneguiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitíhi.

(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro oono uco: Aivoj#bo, Aivoj#bo, eneehicamo niquejefaño feejitíhi. Idi#moro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoon#hicamo feeji.

²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivoj#bo, Aivoj#bo, m#hai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi m#hai iimitino ijimico buhi magañ#hicahi, bu dimomofañodi m#hai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro.

²³ Jaarumoco uujoho neeji: Am#haico uujoho gaajatíhi. Uuti buhigovi miminifoto am#hai iimitinoco momoon#hicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahaj#no Icano.

(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onoobadi omoon#bo, oono saafi agaajaabo guisibanohall#vi iijaco eheetavuubobadi jeevahi.

²⁵ Jaajahall#vi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibhuba toojahall#vi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutihí, tano cuhufono guisibanohall#vi cuhufono tano in-icuciniumaño.

²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonit#bo agaajat#bobadi jiinigaibaahohall#vi iijaco eheetavuubobadi jeevahi.

²⁷ Toojahall#vi aiguumo, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

28 Jesu ijibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicauhi,
 29 fariseomibadi icatiibo, aivojibo mityama iicaabo iicanicibadi ijibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Jaabo Jesu tobai nijequeti iniituuboco sihidi miyaminaa bucasiuhi.

2 Jaanaaca diibojaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojibo idiimogohachijii uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

3 Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudicihu: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuuhi.

4 Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedichi mihaiñoobaco dibeguedino, jilliro foobo sacerdoteque difico dihifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajibaubadi, toonoti famooro igaajaqui toono diguihuvati idihimitucuunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojibo Cojiminaafico.

(Lc 7.1-10)

5 Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojibo diibojaago asaaboro diiboco noovauhi:

6 Aivojibo, tacominaafi jaahe idasuno icahi aiveneri isifañibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivoj#bo iimusuuhi: Aivoj#bo, sihid# jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro taj#ba dihij#co jaaneri tacob#m#naafi ibuheetequi.

⁹ Mi#ro bu uujoho icaruubo aivoj#to iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasim#naa aivoj#boti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi fonic#bo. Jaanoti bu sifico: Disaa, unuusumi bu saanic#bo. Tolliro bu tacob#m#naafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonic#bo.

¹⁰ Jill# diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihid# jabafituuhi. Jaaboro diibo doj#cuti ufuumoco nuubo: Miyanoti#ro am#haico neehi. Pary# Israel cuumim#naafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco aty#metihi.

¹¹ Am#haico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamij#jaagoti icano. Jaamoro niqueje aivoj#fa#o Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acas#vomoro machujimo.

¹² Jaanot#naa niqueje aivoj#fa#o efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro ga#cafeteji tahigo ataacasimoro igai#ooco ooj#sujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivoj#boco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicob#m#naafi buheecuji #joho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro toll# diibo unuuno ticovov# diibo buheetecuuhi.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo aty#meuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco.

15 Jaagoco ihuseti ududiciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo agañiivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

16 Jaanaa mihijicuudi diibojaa sivaumo sihidi iimitino meimi ijeebifaño iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo.

17 Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Di-ibo icihini moniinovahañoco, bu moguihuvahañoco icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

18 Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui tajibaubo onogoomuaivi ifatyequi.

19 Jaanaa Moise tajiba gaajaminaafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: Jibogominaafi, ima uujoho feejirahi ijoho ofoohigovi, nooboro.

20 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihiicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo iinigaico conoovi isiucarujirumaño chahahi, nooboro.

21 Jaadi bu saafi ijibogominaaototi diiboco nuuhi: Aivojibo, jaafahiica iticoni guihirubi iguijvedihivi icidihica, nooboro.

22 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ìjoho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifnijitino fiivoma iicatimo iguijevemeque ciji, nuuruubo.

Jesu Sicutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.
(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Jaaboro Jesu imeenegafaño jicafutuuhi ijibogominaama.

24 Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuai-hallivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafaño cigahicauhi.

25 Jaanegui ijibogominaa diiboco aaicusumoro nuuhi: ¡Aivojibo, mihhaico taajasu! Jino miniitucuuhi, noomoro.

26 Jaanegui iimusuubo: ¿Collihi mihiguetehi? ¡Ajashucani amihai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuboro iguibuhubaco hbaubo, bu imuaaico hbaubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno.

27 Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nuumo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.
(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Jaabo onogoomuuaivi Gadara jiiñjevi hifutuubaaca miimisiici gaifimisi cihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeebhafaño iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiiramisi. Jaamaño mihhaiñooba toojiri feehicautihi.

29 Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadi-ivomisi: ¿Collihi mojaago saahi, hìjoho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi

miihaico imegaviro idaasunisiici gaifimisi
 ciihojinojaa iicahicauhigoti diibojaagovi saauhi,
 iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi
 machumoro iguumo;

³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dillu-
 uhi: Miihaico buhigovi agañiihachijii, jaatyo
 faafaimifañoro miihaico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo,
 nooboro iimusuuhi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihiinu-
 umoro ifaafaimifaño fuuhi. Jaasumiro diito paryi
 ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aaifuumoro paryi
 macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi tomominaa diito tolli
 iicaunoco aatyimeumoro jinoomoro cuumijaago
 ufuumoro jii bugutuuhi tolli ifaafaimi iicaunoco,
 bu diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano.

³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi Jesujaagovi
 asaaumoro diiboco galluumo, ijiinijeti buhigovi
 ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idiño Isifañiboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro
 ufuubo ifutuuhi onogoomuuaivi iicacuumi
 iicauhigo.

² Jahi diibojaago sivaumo saafico idiño
 isifañiubo icigaiijefaño siuciniuboco. Jaamo
 miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco
 nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico
 imibachucafutucuuhi, nooboro.

3 Jaanoco tajiiba caatiniminaati saato ho uguubuumoro ijeebifañodi nuuhi: ¿Milli jaani Moocanico imitino moonihi ihiimaari? noomoro.

4 Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihica imiticani mehesamaahi?

5 ¿Tihicani jana amihaidi, dihimiti imibachucafutucuuhi onono, gañivoobo diigo onono?

6 Eneecau bu amihaiico ifusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jinijehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idino isifañuboco nuubo: Gañivoobo dicigaijeque diicibo diijajaago fuucu, nooboro.

7 Jaasumiro idino isifañuboco icigaijeque hicuboro iijajaago fuucuhi.

8 Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguimo. Jaamoro Moocanico imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onoboco, impuestoco ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

Jaanogui Mateo agañivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

10 Jaanaaca bu Jesu jaahe amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saato ho impuesto jaadusuminaa, bu saato ho imitiminaa icamo asaumoro Jesu ijibogominaama icaubo cojivi casicamaaivauhi.

11 Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijibogominaaco dilluuhi: ¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto

jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Iimimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatihi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro.

¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinahaamefaño jilli onoonoco magaaajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotahi jeeecivo asimico magaicaaumoro mejeecivonoco. Miro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saatih. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatih? noomoro.

¹⁵ Jaanogui Jesu diitoco oovicuboro iimusuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticicafotodihivi idaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatih bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiiha. Jaaneri toopaaje janaaniviro guiraatejirahi.

¹⁷ Jaabadiro bu mijoho bofaihu aivofaihuco eedejutafaño ficutatih. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañcafetejirahi.

Jaanegui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoociro icañhi, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedeejibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Jilli Jesu nuunaaca judiomi aivojibo agaseuboro diibo imegavi ajavuvuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachiihiro guijevecuui. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

19 Jaanegui Jesu agañivuuboro diiboma fuubo ijibogominaama.

20 Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaugoro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi.

21 Jilli igaachehujinibaco ududicineriro: Buheejii, noogoro eesamaahicaumaño.

22 Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuui.

23 Jaanaa Jesu ihaivojibo iijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco diigoco iciqui iigaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicininoco icano aatyimeuboro

24 diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miiro guijevetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jejebacasiuhi.

25 Jaarunaa Jesu diitoco jahisivɨ ihinusuboro fañoojavɨ ufuuboro diigoco ihusetɨ agaayɨciuboro gañiiyɨciuhi. Jaasumiro diigo gañiivuuhi.

26 Jaano paryɨ toojiinjeri gaajacafutuuhi diibo tolli omoonɨuno.

Jesu Buheesuhi Aatyɨmetɨmisico.

27 Jaabo toojati ihinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyɨmeutɨmisi bucasiuhi coovadiicinɨmisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

28 Jaanaa Jesu jaahevɨ jɨcafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amɨsi mimiyaaveguehi toonoco omoonɨjirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jɨhi Aivojɨbo, noomisiro iimusuuhi.

29 Jaanegui Jesu diitisi aallɨnoco ududɨciuboro nuuhi: Jaafa amɨsi miyaavogobadi icano, nooboro.

30 Jaasumiro diitisico ihaallɨno iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedica hi mɨhaiñooobaco muguubusudino, nooboro.

31 Jaarunofaño ufuumisiro jɨbuguumisi paryɨ toojiinjeri Jesu omoonɨunoco.

Jesu Buheesuhi Imaatɨboco.

32 Jaamo iinuumaacaro saatoho sivauhi Jesu-jaago ihimaatɨbo iimitɨno ijɨma iicauboco.

33 Jaaboco Jesu buhi agañɨudi jari diibo ihimaahicautɨbo jari iimaauhi. Jaaneri miyamɨnaa sihidɨ ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyɨmeratatɨno jilli iicano, noomoro.

34 Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañhichahi, diito aivojibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

35 Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumi-variro, bu imidi cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji iijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano.

36 Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano.

37 Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutahi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa miihi diitoco hicijirumo.

38 Jaaneguiiha ihabajaabo Moocanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

1 Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañhicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

2 Jaamo ijibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi.

³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomoniubo,

⁴ bu Simon onoobo cananistamiobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiom iicatimo jinijejaago mfeedino, bu tolliro samaritanomi cuumico majaavedino.

⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo.

⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitivucuui, noomoro.

⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, fojohoma iicamoco imibachumoro mofoo, bu iimitino jimico buhi ganimoro mofoo. Amihai jilli ticovono jino mityaco magaayichi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino,

¹⁰ bu lleegucubaco jhaiguiiha masatyedino icano ivi idijacoro masatyo sajaacoro caamoojaco. Bu tihaijaajebaco, queseibaco icano masatyedino. Miro dudicamaajeminaafi imachutaama icafihi.

¹¹ Jaamo amihai cuumivi mihifutusumi, bu alio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafaño mihica tuucuumiti mofotinochuta.

¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebi icaco imogomoro midillu.

13 Jaano toojaminaadi iimihachiiji diitedi mejeevesu toono sajeebii ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiiji toono sajeebii ica dilluco dojicuviro mihici.

14 Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachiiji, bu uguubugotihachiiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amiihai tihaiñoguiino jiiinico diitojaagovi matatacu iibabadi icano.

15 Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaaniciivi.

Ijiihevejineheje.

16 Memeeci, uujoho jino amiihaico galluuhi oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinicu oono jiinimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumii iicanicibadi.

17 Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagogajanofañoovi.

18 Jaamoro amiihaico satyejimo tajiihaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano.

19 Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amiihai jeebiiifaño mihiimaajinoco ficuji.

20 Jaamo amiihai mihiimaajino icatino jilli amiihai jeebiiifañoti amiihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

21 Miyaminaa inahabomícoro moonísuji, bu caanimi ísemequere moonísuji. Jaabadiro bu íseeme caanimíjaagovi ísífíratomoro chuumusujimo.

22 Jaasumi faaboho miyaminaafi amíhaico jíheveji tahallí: Jaaruno tollí icarunofaño ejenauboro allíbaví afatyotoobo taajaji.

23 Jaamo saacuumifaño amíhaico ubucasisumi siicumíjaagovi magaa. Jino miyanotíro amíhaico neehi: Uujoho Miyaminaafíbadí Ifí-ívuubo saaji amíhai paryí Israel jíiníje cuumineri mofoomo tuucuumíjeque mihimívoínaacaro.

24 Míro cajaaní íjibogomínaafi allínohócíví jeevatatíhi, bu cojeecívoínaafi íhaivojíbo janaanícíví jeevatatíhi.

25 Jaaneguí ejevamaaisuubo íjibogomínaafi tícovoví íicacuuneríro imo imo íicaquí, bu íjeecívoínaafi íhaivojíbobadí íicacuunerícano. Míro íjamínaa aivojíbo ícaruuboco íjímí aivojíbo neehícamo, ímí fí jaana, ¿míllí íyotoco?

Míco Fíne Mihiguíjirahí.

(Lc 12.2-9)

26 Jaaneguí miyaminaaco mihiguídino míro chahano aivo otoovono agaajacíratino, bu chahano afatanícínino gaajacíratino íicano.

27 Jino cívohígo uujoho amíhaico onoonoco amíhai cuuje esesehígoví monoo. Jaanotí bu toovono onoonoco amíhai foovono mocoovadívo íija níbahucuví mofoomoro.

28 Mihiguíjirahana oono miyaminaa ífíco agaícaaufímoco. Jaarumo íjeebíco gaícaaujítírumo. Jaanotí naha ídíbocoro mihiguí

allio ifico agaicaauboro, bu tolliro ijeebiiico ciiigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miïro miimisiici jooimisico sajehegayiriro manaajenicihi. Jaarumisiti saafiba guijeve-tatïhi amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica.

³⁰ Miïro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari.

³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miïro amiihai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.

(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditï imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi.

³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaamoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiiinjehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatïhi moonicasicoro sivahi.

³⁵ Miïro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaabama moonicasisuvahi.

³⁶ Jaaneguiiha cuuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanivivi caanico, seejico icano agaijiibo tatyahë iicajitïhi, bu illico, illeque icano tajanaanivivi agaijimo tatyä icajitïno.

³⁸ Jaanoti bu ifico sefano eesiciniibo tadyojicuti ofootiibo tatyaha icajitih.

³⁹ Jilli ificoro ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifico imitasuubo ifico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.

(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agal-luuboco gaayiciji.

⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayicibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneque agaajamaño imino agaayicibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji.

⁴² Jaanoti bu cajaanotyohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jibogooboro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhi Cristo imino mooniboro efeehicaunoco. Jaaboro saatohoti ijibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi.

3 Diiboco idillutequi: ¿Naa ñjoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

4 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijñbogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano.

5 Mijñbogo millí aatyimetimo aatyimeneque, ñgotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti ñdaasumo jñbogocafetehi taajasujñbogoco.

6 Imicani icajiibo uuvi ejeevevetñbo.

7 Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amñhai memecituuhi sicaiñigo iicaiñigo? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba iguibuhucinñcibadi iicaaboco?

8 ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jñcinñuboco? Mñro amñhairyo magaaajahi iminoono ññcinimo aivojito iijanofaño icafihí.

9 Jñ, ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jñhi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaanñciví iicaaboco.

10 Diibo Juaditi Caatinñhaame jillí onoobo: Uujoho tajñbogominaafico tahimegaví galluuhi, dihimega jñhaico iimibachuqui.

11 Miyanotiro neehi, paryñcino miyaminaa iicau-moti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaanñciví aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidí ejeevatñbo niqueje aivojifaño Jua janaanñciví sihidí jeevahi.

12 Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivojí iminootineheje

icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano.

¹³ Miiro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajuba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta.

¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiji, miiro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo.

¹⁵ Amiihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Jii, jilli fine oovicihii oono seeme anaajenicahasifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiicini fibadi:

¹⁷ Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminitihii, bu idaasu masinoco amiihaidi mamasivacuurahi. Jaarunofaño mataatihii, noomoro iicanicibadi jeevamo.

¹⁸ Miiro Jua asaubo aaigafiboro machuutirahi, bu aivofaihucó adutirahi icano. Jaaruuboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi.

¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amiihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.

(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidii ejeevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejeevesuutinoma iicaubo.

²¹ Jidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! Jidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miiro Tiro, Sidon icauno

cuuminovi, amihafeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucuujiromo. Jaamoro ifusucuujiromo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejeevesucunoco ifusumo.

²² Jaarunofaño amihaiico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaanicivi mahaamicafeteji.

²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujohe niqnejefaño gañiyicicafeteji, noonoro deesicinihi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji gujeveminaa iicahigovi. Miuro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi.

²⁴ Jino amihaiico neehi: Jaadusufucusumi aivo amihai Sodoma jiinijeo miyaminaa janaanici moonicafeteji.

*Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.
(Lc 10.21-22)*

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqeje Aivojibo, bu jiinijeo Aivojibo icano idiicaaboco. Jaanaa jijegaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilliticovo jeehiba iicamocoro dihifusuhi.

²⁶ Jihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefaño ficuuhi. Miyanotiro aivo mihaiñooba Illico gaajatihi. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico mihaiñooba aivo gaajatihi. Idiboro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco.

28 Tajaa masaa oono paryicino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano mini-inovatomo, amiihaico uujoho jaguisisuqui.

29 Magaayici amiihaico uujoho atajjbanoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaabiciifinoco, bu tajeebiisicunoco icano. Jaamo amiihai jeebico magajuisisujinoco mahatyimehi.

30 Uujoho amiihaico atajjbano, sihidi jeevatihisatyo, bu amiihaihallivi ificuuno aivo ijeevesutihicano.

12

Ijibogominaa Jaguisifucusumi Arrozbadi Ejeevano Trigo Noovataco Icihi.

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

1 Toodihivi Jesu jaguisifucu basutafeenedi igoboro feehicauhi. Jaanaaca ijibogominaa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco icimoro ifayinoco amachumo.

2 Jaanoco fariseomi aatyimeumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dijibogominaa jaguisifucu eheetavusutatino dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

3 Jaanogui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefaño memeechicatihisafoono David inahaboniminaama ajebavausumi omooninoco?

4 Miïro Moocaani ijifaño ufuuboro machuubo jeeçivo imimaahunoco, miïjoho amachutatirunoco diibo, bu igataavominaa icamo amachujitirunoco idimoro sacerdotemi amachufinoco.

5 ¿Nacu bu Moise tajjba aamefaño onoonoco memeechicatihisacerdotemi Moocaani ijifaño

jaguisifucu icarunaaca jaguisitimo iicanicinoco? Jaaruno imiti iicatino.

⁶ Miïro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaaniciivi ejeevano.

⁷ Miïro amiihai magaaajatihi Caatinihaame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraicimoro mejeecivonoco imogotih, onoonoco. Miïro toonoco magaajaruva oono milli imitico omoonitirumoco iimiti meneejitirahi.

⁸ Miïro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo bu tolliro jaguisifucuhallivi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.

(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafaño jicafutuuhi.

¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyaminaafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omooninoco aatyimemere ifurumo toonohalliti diiboco imooniqui iimuguumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguisifucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaatyo amiihaiti saatoho amiihai jooi oveja jaguisifucusumi jacohojifaño ihacuturuva mofoomoro mihicitejitirahi?

¹² ¡Jaanoti miïro miyaminaafi oveja janaanici jaa-ducafetehi! Jaamaño jaguisifucusumi imino mooninoco meheetavejirahi,

¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fal-lirihicar, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afal-

liricaruuneri tusumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi.

¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijeniqui.

Jesuditi Onoono.

¹⁵ Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucaseuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro feehicauhi.

¹⁶ Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco miicomi jibeguedino, nooboro diitoco faguehicauhi.

¹⁷ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

¹⁸ Jaani tajeecivominaafi uujoho icibo. Jaaboco uujoho agaijiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jibegueji.

¹⁹ Jaaruubo ñaaijitibo, coovadiinamaaijitibo icano. Mihaiñooba ihiimaaco guubujitihicuumino jihaiñovi.

²⁰ Aivo gañicafetejitino buiga miivi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahubajari inifuturuno. Jarihuica iimi aivojico eheetavusunohachuta.

²¹ Jaadi naha jari paryi jiinije miyaminaa diibocoro esicinicujui, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

²² Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaallino aatyimetibo, ihiimaatibo icano, iimitino ijima

iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuuhi. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano.

²³ Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

²⁴ Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojibo Beelzebu mityariro, noomoro.

²⁵ Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenenene icajitirahi.

²⁶ Jaabadi ¿milli bu Satanasi ificoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenenene icajirahi?

²⁷ Miuro amihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agaño meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachiji, mijoho nacu oono amihai jibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amihai guiraano aivo mimitanoco.

²⁸ Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amihavi agasecuunoco.

²⁹ ¿Milli bu sifi esefaabo ijafaño ofooboro inehejeque dumiticijirahi iticoni diiboco sisitiboro? Jarihiica naha diiboco isisitiboro inehejeque dumiticijiruubo.

30 Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

31 Jaanegui amihhaico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuruno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihiimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihhi.

32 Jaabadiro bu cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajitihhi jiijehallivi, bu ufucu siijehallivi icano.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.
(Lc 6.43-45)

33 Miiro iimino imoho, iiminocoro noovanicichi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi.

34 Jiinimomi cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitiminaa mihicamo? Miiro iiji iimaanicichi ijeebifaño agahaficininoti.

35 Miiro iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicichi iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicichi ijeebifaño iimitino iicamaño.

36 Jaanegui amihhaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque.

37 Miiro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imitibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomoto, bu Moise tajiiba gaajaminaaoto icamo: Gaajaminaafi, mihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitih, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji.

⁴⁰ Miuro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinije cidiifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano.

⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajih diitoco oovicijimo; Miuro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agalluunoco diitoco Jonas jibugusumi. Miuro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiinije aivojigo gañiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeecidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miuro diigo aivo tehesino jiinijeti saauhi, Salomon gaajaco

uguubuvaugo. Miiro Salomon janaaniciivi uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.

(Lc 11.24-26)

⁴³ Miiro iimitino iji miyaminaafiti ihiinooboro foonicibo ifihigaimañehejedi ijaguisiqui guiinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifiibo:

⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinihigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefhi, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinjabadi iicaaboco.

⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefiibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaaniciivi iimitino ijimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefhi. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamahaica ihiimaau-naacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihiimaaqui omooniumo jahisiro icauhi.

⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo iima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro jibuguboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi?

⁴⁹ nooboro jibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano.

50 Miiro cajaanoyohacho Taacaani niqnejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 Tufucu Jesu iihatı ihinuuboro muuajinivi casivutuuhi.

2 Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuuno iijeuneguiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuaifaño casivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiniigaibaahohallivi.

3 Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jibeguehicaubo siinovı oovicıboru jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo.

4 Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomı asaaumoro faayisujenıuhi.

5 Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jiini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno miyaadi ijiinije afaicuvautimaño.

6 Jaaruno nihıba aachıciuneri chuumucuuno abacocoovautimaño fiigatyuuno.

7 Jaanoti samañoono aifuuhi jarımıhoonofeenevi. Jaano ijarımıhoono toonohallivi ujusiuneri toono macanıuhi.

8 Jaanoti samañoono iimino jiiinijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendıgaıva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadıgaıva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadıgaıva icano.

9 Jinooco muguubu am̄hai nohojima mihicahachijji, nooboro.

Milliti Siinovi Ooviciboro.
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Jaanegui ij̄ibogominaa diibogaagovi asaamoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihiica miyaminaaco siinovi ooviciboro dīibeguehicahi? noomoro.

11 Jaanegui iimusuubo: Am̄haico naha Moocaani niquejeo aivoji otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi.

12 M̄iro sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi iicaruno dumitīcicafeteji.

13 Tooneguiiha diitoco siinovi ooviciboro j̄ibeguehicahi, atyimecuurumo atyimetimobadi iicahicaneguiiha, bu guubucuurumo gaajahicahi inohojima achahamobadi iicahicaneguiiha.

14 Jaamaño diitovi nijequevavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno: Am̄hai fine muguubuji. Jaarumo magaajajitih; Fine mahatyimejirahi. Jaarunoco mehesicinijitih.

15 Am̄hai jeebino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaall̄no manihicin̄hi, ihaall̄neri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeeb̄ri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiiha, unuuno.

16 Jaanoti naha imicani am̄hai mihicahi am̄hai aall̄neri mahatyimemaño, bu am̄hai nohojineri muguubumaño icano.

17 Miiro jino miyanotiro jino amiihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amiihai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amiihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatyimetimoro guiivecuuhi.

*Jesu Jiiibeguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

18 Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco.

19 Jino niqeeje aivoji iijico guubucuurumo agaa-jatimo johono abasuuno jiihaifaño aacotonobadi jeevahi. Miiro iji asaaboro ijeebiiifañoti icicuuhi ijeebiiifaño jiiibogoco abasucuurunoco.

20 Jaanoti guisihallivi aifuuno onono oono jiiibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo.

21 Jaaruno miyaadi abacocoovatimaño guenenene icatino. Miiro diitovi nisuu agasesumi, bu tobogohalliti ijihevesumi icano toonoco jeeveyicifimo.

22 Jaanoti jarimiihoonofeenevi abasuuno onono, oono jiiibogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebiiino iicamoro jijeo nehejeriro niji niji iicamaño nihibami diitoco bañifihi. Jaano paryi jinehejere tojiiibogoco amacanisumaño diitofaño toonoco noovasutatino.

23 Jaanoti naha iimino jiiinjehallivi abasucafutuuno, onono jiiibogoco uguubumoro agaajamo diito imino onovasumo. Jaamo saatohe jeevahi oono ciendiyiva sayi ifivuuno onooabadi. Jaanoti saatohe oono sesentadino

onoovaubadi jeevahi, bu saatoho treintadino onovaubadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jibuguuhi siinovi ohoovicuboro: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi.

²⁵ Jaarunaaca paryi cigaumaaca diibo minaafi ijicafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi.

²⁶ Jaanaaca itrigo ifiivuunoro noovaunofeeneti, bu tolliro toono iimitino ñaavahu fiivuuhi.

²⁷ Jaanegui ijeecivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuui: Aivojibo miro faguifaño imino toogaiñooco basuui. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro.

²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanihacho taminaafi tolli moonihi, nooboro. Jaanegui ijeecivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro.

²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihigo, bu itrigo hiibaimaryo magaijucijirahi, nooboro.

³⁰ Jaafa sano fanociro jusihi. Jaadi dudicamaajeminaaco tajibaji iticoni toono iimitino ñaavahuco ihiciqui, jaamoro faasihije isisiqui cijigaiñaño mijigasiqui. Jaadi itrigoco cimoro tamachuta ijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

* **13:23** Jino miyaavogoditi jibogono.

Mostaza Tooiví Ohoovicino.
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jilli ohooviciiboro nu-
uhi: Niqueje aivoji jeevahi oono miyaminaafi
ifaguifaño mostaza tooico abasuno iicanicibadi.

³² Miïro jaagai paryi fanoova toonoguiinovi si-
hajashugayi. Jaarugai ujusidi fahoova janaaniví
iminifotohoro imohodiho minifotonicíhi. Jaaho
aivo aajashutimaño joomi agahafomo asaamoro
ihaafenevi iicuvanícihi, nooboro.

Levaduraguiiví Ohoovicino.
(Lc 13.20-21)

³³ Tolliro bu siino jilli ohooviciuboro nuubo:
Niqueje aivoji jeevahi oono gaigo levaduraco
miñooci, sano icano oovodino harinaco
icigoro toonoma acaisenino toosihima imino
acaïsecafotonicino iicabadi.

Jesu Sano Ooviciriro Eneehicauno.
(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jilli paryi miyaminaaco siinovi
ooviciiboro jibeguehicauhi, siinovi oovicitiboro
jibeguehicautoibo.

³⁵ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro
acaatinuno imiyacafetequi:
Siinovi ohoovicinofenediro iimaaji; Sicijetiro
Moocaani jiinijeque ifiivusunotiro toovono
iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jibeguehi Iimitino Ñaavahuví Ohoovicinoco.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi
fuubojaaگو ijibogominaa ifitivuumoro diiboco
dilluuhi: Mïhaico dibogo oono iimitino ñaavahu
faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miiro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo.

³⁸ Jaanoti fagui onoono jiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onoono Moocaani aivoji seemeti onoono. Jaanoti iimitino ñaavahu onoono iji seemediti iicamediti onoono.

³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco icijino onoono ufucu jiinije ifnijinoti onoono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa.

⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñaavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiinije ifinidi icajino.

⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano.

⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi ataacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo.

⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba icaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amiihai nohojima mihicahachijiji muguubu.

Nihibami Jiinjefaño Toovono Icanovi Ohoovino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinjefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninichi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinjjeque naajenichi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Ijaadama Iicanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi.

⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino in-ehejeque anaajebere tooneri tooyico naajenicahi.

Sinicuuhuvi Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuaifaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icabadi jeevahi.

⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiiigaibaahohallivi isi guiyicinicahi. Jaadi ututu-uvomoro itaavaco naninicimo. Jaamoro iimifimoco jiiibaifañofaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinicimo.

⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiiinije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamoro dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti.

⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo ataacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Naa paryi jinooce magaaajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jñhi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miro Moise tajiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jiiibogoco gaajacu-ubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jiiibogoco agaajaabo

j#beguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi oovic#boro ij#beguehicaudi toonoti fuucuubo.

⁵⁴ Jaabo ijiin#jevi #futuuhi. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño j#bogooboro feehicaubo. Jaaneri miyam#naa ajabafiitomoroo neehicauhi: ¿Cuucati jaani gaajahinihi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco eetavehicaui?

⁵⁵ M#iro jaani imohobujene dudicamaajem#naafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icamo.

⁵⁶ M#iro bu inagomi m#haifeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaam#naafico imino gaay#chicahi. Jaanoti id#moro iicumim#naa, bu iijam#naa icamo gaay#chihhi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuut#bo diito diiboco imiyaavuguut#neguiha.

14

Jua Nitim#naafi Guijeveque Ij#bogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivoj#boti icauhi. Jaabo guubuui Jesuditi.

² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuuhetebe guijeveti. Jaamaño jino sihidi ejeevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miïro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusuuhi. Herodia onooگو inahabo Felipe taabaco unuuneguiha.

⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Digoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijenijirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuguehicauhi; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro enehicaunoti.

⁶ Jaanaa ifiivu ficabavi ñifutusumi jibaimoco Herode eheetavuuhiگو Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo.

⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanoco conocohacho diigo idillugunoco.

⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajinubadi, ufuugoro Herodeque nuutuuhi: Uco butajefaño Jua Nitiminaafi nigaiico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idaasuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajibaubo ihaciqui.

¹⁰ Jaanegui tajibaubo Jua nigaiico iquiticiqui civojafaño icauboco.

¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cijeuhi. Jaadi

ufuumoro Jesuco j#bugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusuhi.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meenegari. Jaarunoco miyaminaa agaajaci umoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi.

¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama iicamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo.

¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ij#bogominaa diibojaa asaaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihiijicuuhi, bu m#hai#nooba jima#neri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo am#hai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Mi#ro m#haima chahano, id#noro jino sahusedibava momaahuno, bu miimisiiciro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco taj#baubo #aavahuhallivi icas#camaaiqui. Jaaboro ihusefa#o icuubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeeciuboro Moocaanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ij#bogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi.

²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco anan#umo gahafusuuhi j#ibai#nooco fahuseeci motihaiti siino miibaici id#no.

21 Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Jaaboro Jesu ijibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuuaiivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta.

23 Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocanima ihimaahui. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi.

24 Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi.

25 Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaihuhallidi igooboro.

26 Jaaboco ijibogominaa nifaihuhallidi igooboro asaanoco aatyimeumoro gaihivuumo iigutumoro: ¡Ajaani iji! noomoro.

27 Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

28 Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miyaano ijoho idiicahachijiji taca, tajiba bu uujoho dijaa saahui nifaihuhallidi igooboro, nooboro.

29 Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaihuhallidi ijguubo Jesujaagovi ifeequi.

30 Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufaña iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojibo, uco taajasu! nooboro.

31 Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti igu-
iyyiciuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani
dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotihí? nooboro.

32 Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro
iguibuhuba llivíuhi.

33 Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino
ememu#vuumoro nuuhi: Miyaano #joho
Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.

(Mr 6.53-56)

34 Jaamo imuaaico afatyuudi #futuumo Gene-
sare jiinijevi.

35 Jaanaa toojiinijeo miyaminaa Jesu iicaunoco
agaajaciumoro paryi toojiinijeri j#bohocasiumo.
Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvame-
hejeque.

36 Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli
igaachehujiniba nijequegayico idud#citequi.
Jaanoco paryi famooro udud#ciudimo buheeuhi.

15

Miyaminaaco Imihininisuno.

(Mr 7.1-23)

1 Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa
icamo Jerusale cuumiti asaamoro Jesuco dillu-
vauhi:

2 ¿Milliti dijibogominaa moheedetemihai
jeevamaaje iicabadi moonitihí? M#ro
moomooninibadi moonitimoro ihuseneque
nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

3 Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amiihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amiihai jeevamaajequere momoonihicahi?

4 Miiro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro.

5 Jaaruno icanaaca amiihai meneehicahi jilli, miino caanico, bu miino seejico icano meneehi- rahi: Ico acijitihii: Miiro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico jibaicuuno, noomoro.

6 Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutihii. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jhohonobadi momoonihicahi. Amiihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño.

7 Amiihai bañfiiraminaa mihicamo. Miiro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinusumi:

8 Jiicumii uco jilli ticovono iijiro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditi tehesino icahi.

9 Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amiihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

10 Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaaja:

11 Miiro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininitihii. Jaanoti naha iijifañoti asaano diiboco mihininihi, nooboro.

12 Jaanegui jibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

13 Jaaneguiiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijiiibo.

14 Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siiguehicahi. Miïro ihaallinoma achahaabo sifico isiiguruva faamisicro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

15 Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico diibogo, nooboro.

16 Jaanegui Jesu iimusuhi: ¿Nacu buunaji amihai tolliro magaatihî?

17 Miïro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafaño feehi. Jaadi mofiti inoonico.

18 Jaanoti naha miyaminaafi iijifañoti asaano diiboco mihinihi, ijeebifañoti asaamaño.

19 Miïro ijeebifañoti iimitinoo esamaajene saanichi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoo iicaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano.

20 Jineheje naha miyaminaafico mihinihi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihinitihî.

Siijinije Miyaminaago Jesuco Imiyaavugumo.

(Mr 7.24-30)

21 Jaadi Jesu tonoti ihiinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jininjejaagovi.

22 Jaanaaca Canaan jininje miyaminaago toojinijeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idasuno icahicahi, noogoro.

23 Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuuṭihi. Jaanegui ijibogominaa asaaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

24 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi iicamo-jaagoviro galluui, nooboro.

25 Jaarunofaño diigo asaaugoro diiboguino ememuivovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

26 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumitacimoro jicumico aacino, nooboro.

27 Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicum machufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

28 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

29 Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuhui Galilea muuajinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casivutuuhui.

30 Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhui diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi jgotimehejeque, bu ihaallino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo.

31 Jaaneri miyaminaa sihidĩ jabafitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaauneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu iguehicautimehejeque igucuuneri, bu ihaallino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildĩ Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

32 Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idasuguehi. Miro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuhi. Jaanegui imogotihĩ machutimoco iijano-jaago agalluunoco ofoomo jihaivi nacatejirahi, nooboro.

33 Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino mihaiñooba iijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

34 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amihai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minocidiinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

35 Jaanegui tajibaubo imiyaminaa jiinjehallivi icasiicamaaiqui.

36 Jaadi toono sahuse juugahuseti minocci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocanico graciaco aciuihi. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciuihi. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuihi.

³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimo gahafusuuhi sahuse bu juugahuseti miibaici idino jiiibaiñoco.

³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi.

³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhi Magdala onoocuumi jiinijejaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatinoo Eetavoco Tajibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emeecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofaño iganisiqui dilluui: Mihaico niquejefañoono aatyimeratatinoco dihisusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijicuuvu niqueje tifaño iicasumi amihai: Aiguejitino mero oono niqueje tifaichi, meneefihi.

³ Jaabadiro bu fucuro meneefihi: Jaachijji imijitifucu, mero oono niqueje tifaño nijama icahi, noomoro. Bañifiiraminaa mihicamo, amihai magajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magajatihi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijibugurunoco.

⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofaño imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimeratatineheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idinoro Jonas gaajataro

ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onogoobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhi pan añiminaa maahuco asatyujirumo.

⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijinioti, nooboro.

⁷ Jaanegui jibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasihi? Ajashucani amihai miyaavogo.

⁹ ¿Nacu magaajatihi, mehesiciniicutihi oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñoco magahafusuunoco icano?

¹⁰ ¿Bu mehesiciniitihi sahuse juugahuseti miibaaci idineroi cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñoco magahafusuunoco icano?

¹¹ ¿Jaamo bu milliti amihai magaajacitihi uu-joho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahuno juurisutaguijiti unuutinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui unuunoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaujiibo Icanoco Unuuno.

(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Jaanaa Jesu Cesarea de Filipo onoocuumi jiiñjjevi ñfutuudi ijñbogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubediti, ¿nacu milli miyaminaa uuditi neehicamo? nooboro.

14 Jaanegui diito nuuhi: Saatoho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatoho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatoho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatoho: Cajaanihacho siicijeototi Moocaani iimaaminaaviioobo, neehicahi, noomoro.

15 Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amñhai, ¿mñjoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

16 Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ñjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

17 Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi ñjoho Simon Jona achi idiicaabo. Mñro cajaani miyaminaafi ico jinooco gaajasutíhi idñboro Guihirubi niquejefañño iicaabo.

18 Jaaneguiha uujoho ico jino Pedroti momoníhi, guisiyi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallívi uujoho taajaco eetaveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guiinoníjitihi.

19 Ico uujoho jino niqueje llaveneque aciji. Jaabo ñjoho jiijehallívi isisino, bu niquejefañño sisicafetejino. Jaanoti jiijehallívi isinaayuno, bu niquejefañño sinaayucafetejino, nooboro.

20 Jaadi Jesu ijñbogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco mñhaiññoobaco jñbogotimo iicaqui.

*Jesu Iguijevejinoco Jñbeguehi.
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

21 Tusumi Jesu ticoni uhi ijibogominaaco agaa-jasuubo Jerusalemi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihidi idaasuno omoonujinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

22 Jaaneguiha Pedro sihi Jesuco asatyuuboro ibauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatibo diicaqui, nooboro.

23 Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uuti buhigovi minifoto ijoho iji idiicaabo. Fine, ijoho uco acasivusuno. Dihesamaaje Moocaani esamaajebadi icatihu. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

24 Saatoho ijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajabajevemere tadyojicuti isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitimo.*

25 Miuro ifico agaijimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico imitasumo ifico taajasuji.

26 Miuro saafi miyaminaafi paryi jiniije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuruva, unacu milliti imijiruno? unacu minoodino fine miyaminaafi ijeebico itaajasuqui jaadujirahi?

27 Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji Caani ovosima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujibo omoonihicanehejeque.

28 Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejithi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo

* **16:24** Sahaamefaño noono: diguijeve imohobujeque dicibo tadyojicuti disaa.

ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano.

(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

¹ Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacooboco, bu diibo Jacoobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi.

² Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memecibadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi.

³ Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

⁴ Jaaneguiiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachiji masi nijeganoco migaaci, saga idiino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

⁵ Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuuhi. Jaano ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

⁶ Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jiinjehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

⁷ Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

⁸ Jaadi siino emeciurumo mihaiñoobaco atyimeciutahi idiboro Jesu icauhi.

⁹ Jaamoco tobatii iniituhigo Jesu faguuhi: Jino mahatyimeneque mihaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeebe siino ubuheetedi, nooboro.

10 Jaanegui diito diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehic-ahi? noomoro.

11 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiiibo.

12 Jaarunofaño amiihaico uujoho jino neehi Elia saahiniciuhi. Jaaruuboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

13 Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

*Jesu Buheesuuhi Sicafefi Ijima Iicauboco.
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)*

14 Jaadi miyaminaa iicauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi:

15 Aivojiiibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño aquetehicaabo, bu teehifaño aquetehicaabo icano.

16 Jaaboco jino diijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutihi, nooboro.

17 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

18 Jaaboro Jesu iimitino ijico ihbauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

19 Jaadi ij#bogominaa ijeevadi Jesuma ihiiimaau-moro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana mi#hai diibo imitino ijico buhi magañ#tahi? noomoro.

20-21 Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Am#hai miyaavogo aajashumaño. Miyanotiro am#haico neehi, am#hai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigovi deene, noomoro. Jaaneri sihigovi jeenejiruno. ¿Conooba am#haidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguijevejinoco Siino Ij#bogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Jaanobuunati Galilea jiinijeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji.

23 Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, sa-fucu id#noti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaasuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

24 Jaanaa Jesu ij#bogominaama Capernau cu-umivi #futuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Am#hai j#bogominaafi templojaguiha impuestoco jaadujitahi? noomoro.

25 Jaaneguiha Pedro: Jaadujiiho, nuuhi.

Jaadi Pedro jaahe #futuuboco Jesu nuuhi: ¿Si-mon, #di milli jiijinije aivojito mi#co impuestoco

* 17:20-21 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico id#neriro buhi magañ#tahi mahaigamoro Moocanima mihiimaaneri, onoonoco.

jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jaaneguiihacuva icu-umioto jaadutatih.

²⁷ Jaarunofaño miñhaiñooba mñditi imitino enee-jiruneguiiha johono caasifaño foobo difiicigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco dñcibo iijifañoti nihibajeque dñci. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijñbogominaa asaumororo Jesuco dil-luvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomororo.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevi ificuuboro nuuhi: Miyanotiro amñhaico neehi, amñhai jeebñico bohonoti mimiinyumororo seemenebadi miminifototihachijiji niqueje aivojifaño mefeejitih.

⁴ Miñro niqueje aivojifaño imiyaabo icajiibo oono guinovvi ifico iminiyuuboro jiisee seemenebadi iminifotoobo.

⁵ Jaanoti bu cajaanotyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicih.

Imitifaño Mahaquetejiruno Ññhicu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno

ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno.

⁷ Jinijeminaadi imiticanı cano miyamınaaco imitifaño agańısuno. Jaano jilli fahiijıvarı icajino. Jaarunofaño idaasucani icajiibo diibofeenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiiha dihuse, ditıhai cano ıco imitifaño agańısuħachiiji quiticııbo sıhi gańıı. Imijiruno ııdi ditıhaima, dihusema chahaabo fiivofaño ııdıfotono. Jaanoti ııdi imitino dihusenema, ditıhaińoma cano diicaabo ifinijitino cıjıgaifaño agańıcafotono.

⁹ Jaanoti bu oono dihaallıı ıco imitifaño agańısuħachiiji tochaallııco buhudaruubo tehesino gańıı. Imijiruno ııdi sayıımaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitıruno fahaallııcımaryo diicaabo cıjıgaifaño agańıcafotono.*

*Oveja İmitaabovı Ohoovıcino.
(Lc 15.3-7)*

¹⁰ Tollıro bu jito seemeti saatohobaco mitıımejetasudino. Mııro jino amııhaıco nehi: Mııro oono diitoco otoomomo Moocaani toomomınaa fahiijıvarı Guihirubi Moocaani nıquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi.

¹¹ Mııro uujoho Miyamınaafıbadı İfiıvuubo saahi imıtacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco mıllı mehesıcinıhi amııhai? Saafi joomı ciendımo ovejamı icamoti saafi imıtaruva,

* **18:9** Jino jilli iiminocoro moonı, imıtıco deetavedino, eneejiruno. † **18:11** Sahaamefaño toversıculoco fıcuutımo.

¿nacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniboro imitaaboco guinetejitirahi?

13 Jaaboco aatyimeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanici.

14 Jaabadiro amiñhai Caani niquejefaño iicaabo: imogotihijitoti saseba imitanoco.

Jilli Mño Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

15 Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachiji diiboma iro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachiji diiboco dimijicarucuuhi.

16 Jaanoti ico uguubutihachiji sitati cuuhuva miimisiici. Jaamo miimisiici, saafi idimo onoono imino igaajacafetequi.

17 Jaamoco: Jii, onotihachiji Moocaani iijaminaaco dibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onotihachiji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

18 Miyanotiro amiñhaico neehi jino jiinijehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefaño fatyusurajitihijitoti. Jaanoti bu jiinijehallivi mafatyusuno niquejefaño fatyusucafeteji.

19 Tolliro bu jino amiñhaico neehi: Jino jiinijehallivi amiñhaiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico

midilluhachiiꞑ Guihirubi niquejefaño iicaabo aciji.

²⁰ Miꞑro miimisiici tamomofeenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluuhi: Aivojꞑbo, tañahabo uco imitino omooninoco, ꞑminoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooꞑi idiꞑno ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutihi Sifico Eperdonaunoco.

²³ Jaamaño niqueje aivojꞑi jeevahi oono saafi aivojꞑbo ijeecivominaama idudicamaaque iimibachubadi.

²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa siꞑaumo saafico ajashutino millones ticovovi edebeuboco.

²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivojꞑbo tajꞑbauhi diiboco inaajequi paryi mogaima iseemema, bu paryi inehejema icano toonoco ijaaduqui.

²⁶ Jaaneguiiha ijeecivominaafi ihaivojꞑboguiino ememuꞑvuuboro ihaivojꞑboco neehicauhi: Aivojꞑbo, uco didaasugo ico paryi faneeri jaaduji, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha ihaivojꞑbo diiboco ꞑdaasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi.

²⁸ Jaabo diibo ijeecivominaafi ihiinuuboro ufuubo atyꞑmeteuhi saafi inahaboniminaafi

diiboco m̄idino edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaayiciuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro.

²⁹ Jaanegui inahabonim̄inaafi iguiino ememuivuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo ico paryi jaaduji, nooboro.

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, nootibo ufuuboro diiboco civojafaño jihacuhi paryi diiboco ajaadutinohachuta.

³¹ Jaanoco saatoho aatyimeuno diitoco aivono ufuuneguiha ufuumoro ihaivojiboco paryi jibugutuumo.

³² Jaaneguiha ihaivojibo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imiticani jeecivominaafi. Ico uujoho didebeque paryi perdonahinhi uco idilluuneguiha.

³³ Jaabadiro bu ijoho dinahabonim̄inaafico didaasuguejirahi ico uujoho iicahinbadi, nooboro.

³⁴ Ihaivojibo sihidi isifiratuuboro tajibauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui paryi idebeque ajaadutinohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo am̄ihaico mooniji am̄ihai nahaboco am̄ihai jeebim̄aryo meperdonatihachijji, nooboro.

19

Jesu Jibeguehi Gaigooco Mejeevesunoditi.
(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

1 Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jiiñijeti. Jaabo ifutuuhi Judea jiiñijevi, Jordan teehiti baagovi iicajiiñijevi.

2 Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

3 Jaanaaca saatoho fariseomoto asaaumoro diiboco dilluuhi #furumo iimitinofaño diiboco igañisuqui: ¿Nacu fine tajibabadi imijiruno m#no taabaco jilli siinohalliti mejeevesuno? noomoro.

4 Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu am#hai Caatinihaamefaño onoonoco memeechicatihi? Mi#ro iticoni miyaminaafico ifivusuubo fiivusuuhi gaifico, bu gaigooco icano.

5 Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaamisi saafiibadiro minifutucuji, nooboro.

6 Jaamaño miimisiici icacuutino saafi ifibadiro icacuumisi. Jilli icamaño miyaminaa dugaacucuujitihhi Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

7 Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise tajibauhi m#no taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

8 Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeeb#maño Moise tajibauhi am#hai taabami jeevesuco. Jaanoti iticoni tolli icautino.

9 Jaanoti jino uujoho am#haico neehi: Mogaico sifiima icatigoco ejeevesuuboro sifigooco #c#bo ajeva imitico icihhi. Jaabadiro bu sifi ejeevesugoooco ataabavaabo ajeva imitico icihhi, nooboro.

10 Jaaneguiiha ij#bogominaa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿collihhiica bu mataabavajirahi?

11 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaatyo Moocaani agaajasumo gaajajirahi.

12 Miŕo saatoŕo ifiivuunotiŕo caanimi oovicicubadi taabavajitiŕo unuubadi icanicŕi. Jaanoti saatoŕo iguiraacuneguiiharo tolli oovicinicŕi. Jaanoti saatoŕo jilli taabavatimo icanicŕi niŕueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicŕi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoŕo.
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Jaanaaca Jesujaa seemeque siivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaacui. Jaarunofaño ijibogominaa ibahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

14 Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaan saahi fine mihibano. Miŕo niŕueje aivoji seembadi iicamono,

15 nooboro toseehejehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Iicaabo Jesuma Iimaahi.
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿cono iiminoco moonjirahi uujoho ifinjitino fiivoma icaqui? nooboro.

17 Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collŕi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinjitino fiivofaño ofoonoco idiimogohachiiji tajiba onobadi diica, nooboro.

18 Jaaneguiiha siɔafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaaudino, ajevaco moonidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco diibeguedino,

19 diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difico agaijibadiro, nooboro.

20 Jaaneguiiha isiɔafefi nuuhi: Seemenetiro uu-joho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro.

21 Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idi-iminoco diimogohachijji, foobo paryi dinehejeque naajeebe iidaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

22 Jilli unuunoco isiɔafefi uguubuuboro iidaasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

23 Jaanehuiha Jesu ijibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono.

24 Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

25 Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaatyo fine taajajirahi? noomoro.

26 Jaaneguiiha Jesu diitoco emeeciboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

27 Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, m#iro pary# m#hai monehejeque mejeevesuhinimoro didoj#cut# masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

28 Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro am#haico neehi ufucu pary# fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahalliv# acas#voodi, bu am#hai tadyoj#cut# masaamo aivoji icaganohalliv# macasicamaaji, pary# Israel cuumim#naaco mudugaacuqui.

29 Jaamo pary# tahallit# inehejeque ejeevesumo iijanoco, inahabom#co, inagom#co, caanim#co, seejim#co, mogaim#co, iseemeque, bu ijin#jenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaan#ci gaay#cijimo, tolliro bu ifn#jitino fiivoco gaay#cijimo icano.

30 Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinov# minifeteji. Jaanoti jisumi guinov# iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

1 M#iro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omoon#nicibadi. M#iro ibasutaaco ih#cisiqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo.

* **19:30** Griego iij#ri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojcuv# minifeteji. Jaanoti jisumi dojcuv# iicamo tusumi imegavi icaji.

² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amiihaico jaaduji, nooboro diitoco ifaguifaño galuubo idudicamaaiqui.

³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono goohasiri iicamoco.

⁴ Jaamoco nuubo: Amiihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihiçito. Imino amiihaico jaaduji, nooboro. Jaaneguiiha diito fuuhi.

⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniuihi.

⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amiihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihiçahi? nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco nuumo: ¿Eti bu miiho miihaico atajibatineguiiha? noomoro. Jaaneguiiha diitoco nuubo: Amiihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.*

⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro.

⁹ Jaaneguiiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco.

¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Miihai fine janaanici mag-aayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi

* **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Amiihaico imino jaaduji, onoonoco.

safucuo jaadadinoco.

11 Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti:

12 Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco mihai ticovoviro daaduhi, mihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aigucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro.

13 Jaarunaa abajaabo saafico iimusuuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitih. Miho ijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi.

14 Jaaneguiiha jino dijaadaco dichebo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco.

15 ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu ijoho diimogotih uujoho iimihusenegue? nooboro.

16 Jaabadireji jisumi oono guinov iicarumo ufucu sihidi ejevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejevamo jisumi iicarumo ufucu guinov minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Jaanaaca Jesu Jerusale jihairi ufuuhigo ijibogominaa docedimo iicamoco ijevadi asatyuuboro nuuhi:

18 Amihairyo magaajacuhi jino Jerusale cuumi-jaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guijevefaño ficuji.

† 20:16 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miho guiramoco cuuhvacafetehi. Jaarunofaño midimoro nanicafetehi, onoonoco.

19 Jaamoro siicumiotoco acijimo uco idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tete-cujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiinoti guijevefañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.

(Mr 10.35-45)

20 Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaaugoro Jesuguiino memuvovauhi siinoco diiboco idilluqui.

21 Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiba dihaivojifaño jītisi taseemenetisi dihufocovi icasivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

22 Jaarunaa Jesu diītisico iimusuuhi: Amisi magaajatīhi midillunoco. ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.‡

Jaaneguiiha diītisi: Jihi, nuuhi.

23 Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jihi, miyaano amisi jino idaasunofañodi mafatyēji. § Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idimocoro Guihirubi aciji diiteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

24 Jaanoco sajibogominaa uguubuumoro diītisijaago sifiratuumo.

‡ 20:22 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco. § 20:23

Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco.

25 Jaaneguiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amiihairyo magajacuuhi jiiinjemiinaa aivojito iyotoco sefano atajibanicinoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idasugotimo moonifihi.

26 Jaanoti amiihai tolli mihicajitihii. Jilliro ivi amiihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeecivominaafibadi miminifoto.

27 Jaanoti bu amiihaifeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jijovonoti iicaqui.

28 Miuro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uco ijeecevequi saautihii. Jillii uujoho ejeecevooboro saauhi tafico aaciqui ajashutumohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuuhi Miimisiici Aatyimetimisiko.

(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi.

30 Jaanaa jiihaijiniri miimisiici ihaallino ifuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

31 Jaaneguiha miyaminaa diitisico ibauhi illivequi. Jaarunofaño janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojiiho, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

32 Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amisiko omooninoco mihimeguehi? nooboro.

33 Jaaneguiha nuumisi: Aivojiiho mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

34 Jaaneguiiha Jesu diit̄sico idaasuguuboro ihaallīnoco dud̄cīuhi. Jaasumiro aatyimeum̄siro Jesu doj̄icut̄i fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño J̄icafetehi.

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jaamo ifuutuuhi Olivohono iicagaj̄iguiino iicacuumi Betfaje cuumiv̄i Jerusale cuumi fiit̄ino. Jaamañot̄i Jesu galluuhi miim̄siici ij̄ibogom̄inaat̄isico jilli nooboro:

2 Juucuumijaago mofoo. Jaacuumiv̄i mahatȳimeji burra duujecin̄igo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayum̄siro uudi mis̄iva.

3 Jaanot̄i cajaatyohacho am̄sico: ¿Milli? onohachij̄i, Mohaivoj̄ibo eneneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

4 Jilli icauno johono Moocaani iimaam̄inaafi acaat̄in̄uno imiyaavequi:

5 Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivoj̄ibo dijaa saahi, oono s̄icujeeb̄iba icaabo, burrahalliri ḡic̄in̄ibo, burrogaȳihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

6 Jaaneguiiha ij̄ibogom̄inaat̄isi ufuum̄siro Jesu unuubad̄ipi moon̄uhi.

7 Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohalliv̄i igaachehunoco ificumoro Jesuco cas̄ihacuuhi.

8 Jaanaa sihidi miyam̄inaa iicaumo igaachehuneri j̄haico jeebuuhi. Jaanot̄i saatoho jaaineri j̄haico jeebuhicauhi.

⁹ Jaanaa imegavi ufuumo, bu doji:cuti asaau mo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojũbo David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojũbo memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

¹⁰ Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño #futuudi paryi tuucuumi miyamĩnaa ñaaivuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿M#joho fine ajaani? noomoro.

¹¹ Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaamĩnaafi Galilea jiini je cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹² Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuhi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusubo. Miyamĩnaa nihibamico ubuunanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo.

¹³ Jaaboro diitoco nuubo: Mi#ro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco am#hai nanivamĩnaa iijatiro miminiyuhi.

¹⁴ Jaajafaño diibojaa saaumo aatyime#meheje, #gotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo.

¹⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatinimĩnaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seeme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivojũbo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuuhi.

¹⁶ Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuhi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuhi. ¿Nacu amiihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitihii? Miiro jilli noono:

Iijoho deetavehi seeme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

¹⁷ Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucumitii fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivii cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Faijahi Inoovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi.

¹⁹ Jaabo atyimeuhi higuerahoco jiihaijiniri ica-hoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli botii aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuujiitihii, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuhi.

²⁰ Jaanoco aatyimeumoro ijiiibogominaa sihidii jabafituuhi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Miihi jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiiro amiihaico neehi, miyaano miyaavogoma mihi-camoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihichachiiijii jino uujoho higuerahoco omoonibadii moomoniiji. Tolliro bu jiiibaico meneejirahi: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno.

²² Jaabadiiro bu paryicino Moocaanico midilunoco mimiyaavogohachiiijii magaayiciji.

*Jesu Mitya Iiji.**(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)*

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saamo sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu amhaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiji amhaico neeji comityari jilli omoonihicanoco.

²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco galluuhi iniqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiumo: Moocaani galluuhi, munuuruva, mhaico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotih? neejiruubo.

²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, mhaico miyaminaa moonijirahi. Miho paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatih, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Ji, jaaneguiiha bu uujoho amhaico neejitih jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amhaidi jino mlli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco dicito, nooboro.

²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotíhi, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi ñcítuubo.

³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutihí.

³¹ Jaaneguiiha amíhaidi, ¿cajaaní fine caani iimogonoco eetavuuhí? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Itíconí unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotíro amíhaico neehi, impuesto jaadusumínaa, bu ajeva gaigoomí icamo Moocaani aivojifaño jícamaají amíhai ímegavíro.

³² Míiro Jua Nitimínaafi: Jíllí imino mihica, nooboro amíhaico íjibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihí. Jaanotí naha impuesto jaadusumínaa, bu ajeva gaigoomí icamo díiboco miyaavuguuhí. Jaanoco amíhai mahatyímecuurumo amíhai ímitíco mejeevesumoro mimiyaavuguutihí, nooboro.

Iimitíno Dudícamaajemínaaví Ohoovícino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui aba-jaabo síhidí baacuco abasuuborohallídí cuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamítahojíco eetavu-ubo, bu torrehacíco eetavuubo tohacítí toonoco íteemequí.

Jaaboro tofaguico dudícamaajemínaaco íficu-uboro síhí fuubo.

³⁴ Jaadí toono onoovauno anaamucuudí íicojímínaaco díitojaa galluubo ímañoco díibojaago ígalluuquí.

35 Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayiciumoro saafico aamiumo. Jaanoti saafico gaicaaumo, bu saafico guisiri aamiumo icano.

36 Jaaneguiha ihabajaabo siino galluui guiraano itoomominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro moonuui.

37 Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bocigujimo, nooboro.

38 Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masii magaicaauqui. Jaamoro paryi jinoma mihicaqui, noomoro

39 diiboco agaayiciumoro tofaguiti buhigovi asatyumoro gaicaaumo,

40 nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluui: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

41 Jaaneguiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifano ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imañoco ihacihicaqui, noomoro.

42 Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amihai jilli Caatinihaamefano onoonoco memecihicatihi? Miiro jilli noono:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco itihisumoro gañihi. Jaarunofano saafi agaajaabo tobacco dojicuviro icihitoba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano mihaidi aivo sihidijeevahi, noono Caatinihaamefano.

⁴³ Jaaneguiiha jino amiihaico neehi: Amiihaiditi Moocaani ihaivojico dumitiiijibo. Jaaboro sitaaco acijibo diibedi imino iicamoco.

⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onoobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryu-namaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco.

⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicujirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovii ooviciboro diitoco ijibogoobo jilli nooboro:

² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuubobadi.

³ Jaabo ijeevivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihii asaanoco.

⁴ Jaaneguiiha bu siino saafiico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuuhi. Tañivimico gaisiraicisucuuhi, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuuhi ijibaiminivacuqui, nooboro.

* **21:44** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

5 Jaarunoco diito ihimuhuminaa: Jii, nuutih. Jilliro sihigueheje fociñumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi.

6 Jaanoti sanodimo ihaivojibo jeecivominaaco agaayicimoro ahaamimoro gaicaauhi.

7 Jaaneri ihaivojibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluuhi diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasiqui.

8 Jaadi ijeecivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo imuhuminaa imitimaño saathi.

9 Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jhaiñeri mofoo mahatymemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro.

10 Jaaneguiiha ijeecivominaa miya jhaiñeri ufuumo igaiyicuihi paryi aatymeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidi gahafuuhi.

11 Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emecituubo. Jaabo atymeuhi saafico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiboro jicafututiboco.

12 Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufaño jicafototibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutih.

13 Jaaneguiiha ihaivojibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaayicimoro misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano.

14 Miñero sihidi cuuhuvacafetejimo. Jaarumoti mñimoro icicafeteji, nooboro.

*Impuestoditi Ihiimaano.**(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)*

15 Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco #furumo imitino inuusuqui.

16 Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: J#bogominaafi, mi#hai magaajahi #joho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro #joho Moocaanijaa ofoono j#haico d#beguehicahi miyaminaa ihiimaanoco jeecivot#boro. Miyaminaaco jilli jeeb#batiro, onootatimaño.

17 Jaaneguiiha jinooti mi#haico dinoo: ¿Naa #di imino romanomi aivoj#boco impuestoco majaaduno? ¿Nacu milli? noomoro.

18 Jaarunofaño Jesu diito imitino eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Bañifiraminaa mihicamo! ¿Collihi uco imitinofaño magañ#sujirahi?

19 Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mi#ifusu, nooboro.

Jaaneguiiha si#vaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque.

20 Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Mi#joho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

21 Jaanegui nuumo: Romanomi aivoj#bo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

22 Jaanoco diito uguubuumoro sihidí eetyeuhi. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamo saduceomi uchuumu-cuumo siino mubuheetejino chahaji, noonicihi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo:

²⁴ Jiibogominaafi, Moise tajibauhi: Saafi ataabavaabo seemevatiiboro ochoomohachiji, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro.

²⁵ Jaabadi mihaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idiino iicaumo. Jaamoti iticonoobo ataabavaubo seemevatiiboro guijeveuhi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco iciuhi.

²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco icuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi.

²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveuhi.

²⁸ Jaamo guijevefañoti siino ubuheetedi, ¿cajaanitaaabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacumaño, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Amihai aivo magaatihitahi Caatinahaame onoonoco magaatihitahi, bu Moocaani mityaco magaatihitahi icano.

³⁰ Mihiro iguijivecuumo siino ubuheeteditaaabavacujitimo, bu iseemeque tajenicijitimo icano. Jilliro Moocaani toomoinaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo.

³¹ Jaanoti oono uchuumu-cuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amihai memecitihitahi Caatinahaamefaño Moocaani amihaiico onoonoco? Mihiro jilli noobo:

32 Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivoj#bo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivoj#bo icatino, ubuheeme Aivoj#boro, nooboro.

33 Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafituuhi ij#begueri.

Ibocima Iicano Taj#ba.

(Mr 12.28-34)

34 Jaabo Jesu saduceomico illinociunoco fariseomi uguubuumoro igaivuuhi.

35 Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco #furuubo inisuubo dilluuhi:

36 J#bogominaafi, ¿cono aivo taj#bati aivo obocino? nooboro.

37 Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivoj#bo Moocaanico gaiji paryi dijeeb#maryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro.

38 Jino aivo ibocima iicano taj#ba, aivo imiyaano.

39 Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difico agaij#badiro, noonoro.

40 Jinoocivi Moise taj#ba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa j#bogo tanoocinihi icano, nooboro.

¿M#joho Iyaachi Fine Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco

42 Jesu dilluuhi: ¿Milli am#hai mehesicinihi Cristoditi? ¿M#joho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui numo: David iyaachi, noomoro.

43 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafenedi iimaaubo: Tahaivoj#bo, nuuhi? M#ro bu nuubo:

44 Mohaivoj#bo Moocaani nuuhi Tahaivoj#bo Cristoco: Tamiyanaagonovi casivo dit#haiguino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

45 ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho diiboco: Aivoj#bo, unuuno? nooboro.

46 Jaarunaa diiboco m#ihai#ooba ajashuno iimusuutihi. Toonotiro ivi m#ihai#ooba diiboco ajashuno dillucuutihi.

23

Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Jaaboro Jesu ij#bogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi:

2 Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise taj#baco magaajasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi.

3 Jaaneguiiha am#ihai diito onoonoco: Jii, meenehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo icabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi.

4 M#ro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo.

5 Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. M#ro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejehallidi icano

satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiiba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaahicamo fanoovano janaanivivi ifallahino acaamovoonoco.

⁶ Jaamoro bu imeguehicamo jibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano.

⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amihai mihimeguedino amihaiico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miro saminaaro amihai idiboro amihai gaajaminaafi Cristo.

⁹ Bu jiinjehallivi mihaiñoobaco: Caani, meneedino, idiboro amihai Caani niquejefaño iicaabo.

¹⁰ Bu mihimeguedino amihaiico saatoho: Aivojibo, onoonoco. Miro idiboro amihai Aivojibo Cristo.

¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amihaifeenevi diibo aivo sihidijeevaabo.

¹² Miro: Uujoho sihidi jeevahi, onoobo guinonifafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatihhi, onoobo sihidi jeevano miniiyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo. Miro amihai niqueje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amihai mijicafetehicatihhi, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatihhi icano.

¹⁴ Idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañifiraminaa mihicamo.

MiꞤro gaigoomi fibaijito iicamo iijanooco mudumitiꞤchicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocanima gueenene mihiimaahicahi. Jaa-maño amihai aivo guiraano mahaamifafeteji.*

15 Idaasucani amihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañifiraminaa mihicamo. Amihai jinijeneri, muuaiñeri icano tehesino mihiguehicahi saatohoco mihicimoro amihai iijico mijibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amihai imiti janaanivivi meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

16 Idaasucani amihai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo sigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevatihi. Jaanoti naha tojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi.

17 Gaajaticanimo, amihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocanidi iimibachuno?

18 Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeeçivojicicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevatihi. Jaanoti naha tojicicifaño iicano ijeeçivofañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi.

19 Gaajaticanimo, amihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeeçivo, nacu ifajicici ijeeçivoco Moocanidi iimibachuno?

* **23:14** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

20 Miïro tojicicifañodi: Miyaano, onoobo, bu tojicicifaño iicanomaryo bu neehi.

21 Jaabadïro bu templojafañodi: Miyaano, onoobo, bu Moocaani toojafaño iicaabofañodi bu neehi.

22 Jaabadïro bu niquejefañodi: Miyaano, onoobo, bu toojefaño Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igiciniibo Moocaanifañodi neehi.

23 Jaamaño idaasucani mihicaji amïhai fariseomi, caatinimïnaa icamo. Bañifiramïnaa mihicamo. Amïhai Moocaani onoobadi diiboco paryi mahacihicahi mentahiibai aamene-gayimaryo, bu anisiibai aamenegayimaryo, bu cominohiibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajïbati aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatihi. Jaano jino toono imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguiinodi siino jeevesutimo.

24 Amïhai aatyimetimobadi mihicamo saato-hoco misiguehicamo jootobaco magañïmoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amïhai jeebïfaño.

25 Idaasucani mihicaji amïhai fariseomi, caatinimïnaa icamo: Bañifiramïnaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amïhai jeebïfaño sano nanivarïro magahaficinihi, fanoova imogori magahaficinihi, icano.

26 Fariseomi amïhai aallïnoma macha-hamobadi mihicamo amïhai jeebïnoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano

fañooco minitini cibadi. Jaadi jari bu amihai alliomomiteji.

27 Idaasucani amihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo, cihojihalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miuro alliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficinahi.

28 Jaabadi amihai mejeevahi. Jilli amihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi mejeevahi. Jaarunofaño amihai jeebifaño sano bañifiraro gahaficinahi, bu sano imitiro gahaficinahi icano.

29 Idaasucani amihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañifiraminaa mihicamo. Amihai Moocaani iimaaminaavi cihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa cihojinoco.

30 Jaamoro jilli meneehicahi: Mihai siicije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitirahi, noomoro.

31 Tolle monoomaño amihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaaajasuhi.

32 Jaaneguiha suufenitimo momooni oono amihai eedeetemihai iticoniunoco.

33 Amihai jiinimomi, jiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji cijigaifaño agañijinoti?

34 Tooneguiha amihaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco,

jibogominaaco icano. Jaamoco amihai saatohoto magaisiraiciji, bu saatohoto imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoto sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji.

³⁵ Jaamaño amihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Miro amihai diiboco magacaauhi templojafaño iimimaño, jeecivomaño icanofeeneo situvi.

³⁶ Miyanotiro jino amihaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amihai Moocaani iimaaminaaco agaicaauficuumi, bu Moocaani amihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihi. Jaanoti uujoho fahijivaro imeguehichi tuucuumi seemeque tajaagovi igaiyicinoco oono catava iseemeque ijjecuguiino igaiyicinicibadi. Jaarunoco amihai mihimeguehichatihi.

³⁸ Eneecau bu magaaja amihai iijano jihovonedi fiiveteji.

³⁹ Jino amihaico neehi: Uco siino mahatyimecujithi jari johono uco: Imicani Aivojibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojaago ijibogominaa asaaumoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco.

² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Memeeeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijibogominaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaajaji ijoho siino asaajinoco, bu jiinije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini mihaiñooba amihaico bañidino.

⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo.

⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miro tolli icajino. Jaaruno toono jiinije ifinijino icatino.

⁷ Tusumi siijinijeoto siijinijeotoma moonicasiji, bu siicumimoto siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiinije maryibaji fahigovavi.

⁸ Jaano jino idaasuhiica iticovajino.

9 Jaasumi am#haico acijimo idaasuno momoonicafetequi, bu am#haico gaicaaujimo. Paryi jiinjeminaa am#haico j#heveji tahalliti.

10 Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro j#hevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idaasuno moonisujimo.

11 Bu sihidi ba#m#naa icaji: M#hai Moocanifa#odi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyam#naaco ba#ijimo.

12 Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gajicasijitimo.

13 Jaarunofa#o quehecuno imiyaavogofa#o icaaboro nijequevi #fotoobo taajaji.

14 Jaanoti jino aivoji j#bogo iimibogo fanoo-jiinj#eriro j#bogocafeteji. Jaadi jari jiinj#e finiji.

15 Mi#ro Moocaani iimaam#naafi Daniel caatin#uhi: Jaadi idicuno imitino omoon#boro ifin#suj#bediti. Jaano iimima#ovi #futucuunoco mahaty#medi jihaamefa#o onoonoco mih#fin#ihicamo magaaaja.

16 Jaamoro Judeari mihicamo ifaba#jaagovi magaa.

17 Jaanoti bu am#hai iijahalliri mihicamo fa#oojav# mefeedino siinoco mih#ic#qui. Toonotiro magaacu.

18 Jaanoti bu faguifa#o iicamo muhuumidino am#hai gaachehuco mih#ic#vamo.

19 Jaanoti idaasucani icajimo gaigoom# tusumi oovato iicamo, bu mifa#ot#o seehejema iicamo icano. #Milli bu goovano gaajirumo?

20 Jaaneguiiha Moocanico midillu: Am#hai magaa#ifucu j#nijafucu icadino, bu jaguis#fucu icadino icano.

21 Miiro jino sihidi ejeevano idaasu icaji eedeevi jiini je ifivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano.

22 Jaarunoco Moocaani guenene icasujitihiguenene iicaruva tusumi iicajimoti miihaiñooba ataajajitiruneguiha. Jaanoti diibo iicicuumo gajirari toono idaasuno guenene icasujitibo.

23 Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, menedino.

24 Miiro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque iifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani iicimoco bañijirumo icano.

25 Tooneguiha jino amiihaico imegaviro nuucuhi.

26 Jaaneguiha amiihaico: Memeeeci johono sicaihitoti saabo, onoodi memeeecitedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufañi icaabo, onoodi mimiyaaveguedino.

27 Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji.

28 Miiro chuumuhu iicahigo aaniimi igaivefihii. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajibo Cristo Miyaminaafibadi Ifivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

29 Jaano toono idaasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitih, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño iicano sefano maryibaji.

30 Jaadi naha jarihiica #fuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiniije cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosino asaanoco.

31 Jaaboro tatyoomominaaco galluuj, paryicino fanoojiinijeti taty iicamoco miriicu sefano ojidi iigaiyiciqui.

32 Jaaneguiiha oono higuerahotiro magaaja; miiro ficaba ifiticusumi bohono aamevafiho. Jaanoti magaaanicihi ficaba ifiticunoco.

33 Jaabadiro bu paryi jineheje iicacuudi magaa-jacu finifucu ifiticunoco.

34 Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tusumio miyaminaa gujivetinaacaro.

35 Niqueje, bu jiniije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitih.

36 Jaaruno jiniije ifinijifucuco miihaiñooba ajashuno gaajatih, Moocaani toomominaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Idiiaboro Moocaani tufucuco gaajahi.

37 Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaano.

38 Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi;

39 Jaamo gaajaci utimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaadi icajino.

40 Jaasumi miimisiici gaifimisi bajifaño iicaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicañibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji.

41 Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicañigo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

42 Jaaneguiiha amñhai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihacho Aivojñbo saaji.

43 Jaanegui jinooco magaaja. Iija abajaabo, nanivaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igaajaruva cigatñbo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui.

44 Jaabadiro bu amñhai mihimibaicini. Miuro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Lc 12.41-48)

45 Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojñbo iijaminaaco tumusuhininichi imino machutaaco diitoco ihaciqui.

46 Jaabo imicani icajiibo ihaivojñbo onoonoco imino omoonñbovi ihaivojñbo agaseebe.

47 Miyanotiro amihaiico neehi, diiboco ihaivojibo ficuji paryi inehejema iijaminaa toomominaafiti.

48 Jaanoti saafi imitibo: Tahaivojibo goovajitino asaano, nooboro.

49 Saatohoco ahaamiboro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca

50 gaajaciratino ihaivojibo gaseji.

51 Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojsujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

1 Miïro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami icijigaimeecunoco iciumoro fuuhi taabava jibaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui.

2 Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutih. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhi.

3 Jaamo imino iimibaivuutimo siino icijigaimeecunoco ifañoniqui satyuutih.

4 Jaanoti imino iimibaivuumo icijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuuhi, bu botellanofaño satyuumo icano.

5 Jaarunaa ataabavaujiibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo.

6 Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro.

7 Jaaneguiiha paryi tobagocajami agañiivuumoro icijigameecunoco nifutusuhi.

8 Jaanaaca iimibaivuutifigureheje oono iimibaivuufigurehejeque nuuhi: Miihaico amiihai ciijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mociijigameecuno jabaacamaaicuuhi, noomoro.

9 Jaarunofaño iimibaivuufigureheje diitoco iimusuuhi: Chahano, miihaidi ifetejitiruno, bu amiihaidi ifetejitiruno icano. Amiihairyo mofoomoro amiihaiñoti manaajete, noomoro.

10 Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo ciijigaifaihuti inaajequi ufuunobuujinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafaño jicafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacuumo.

11 Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivojiiibo, aivojiiibo, miihaico faayici, noomoro.

12 Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho amiihaico gaajatih, nooboro.

13 Jaaneguiiha jino uujoho amiihaico neehi: Cigatimo mehesicini, gaajaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Niihamivi Ohoovicino.

14 Miiro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi ijeevivominaaco ucuuhuvauboro iniihamico diitoco ificusuubadi.

15 Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo.

16 Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri icuubo siino tonoodinoro.

17 Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi.

18 Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinjjeque eseediuboro ihaivoj#bo nihibamico ficuuhi.

19 Jaanobuunati goovacut#noti siino diito aivoj#bo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo.

20 Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivoj#boco aciuhi diez mildijevaaco: Aivoj#bo, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro icino, nooboro.

21 Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonima#o ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi.

22 Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivoj#boco: Aivoj#bo, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro icino, nooboro.

23 Jaaneguiiha ihaivoj#bo nuuhi: Aivo imino moonihi. Ijoho aivo imino jeevivominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonima#o ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro.

24 Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivoj#boco nuuhi: Aivoj#bo, ijoho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. M#ro ijoho sihinihi abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico dicinichi

ududicamaaitiruhigoti icano.

²⁵ Jaamaño ico ñihicugooboro dinihibamico jiinjefaño cñjehinihi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivojii bo diiboco iimusuhi: Ijoho agaiquii bo idiimitino jeecivominaafi, ñro gaajacuui uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico ñcinicinoco icano.

²⁷ Jaaneguiiha, ¿collihi jana tañihibamico dusioni? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivi siino agaayicijirunaaca, nooboro

²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumitiñi inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci.

²⁹ Miñro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanivi acijii bo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono midino icarunoco dumitiñijii bo.

³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeecivominaafico ma-gaayicimoro buhigo icivohigovi magañi. Tahigo ataaboro igaiñooco oojsujihigo, nooboro.

Jiinjeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo Moocaani toomominaama Aivojii boti icavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi casñveji.

³² Jaadi paryi jiinjeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihigovi udugaacunicibadi.

³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji.

34 Jaadi uujoho Aivoj#bo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Am#hai Guihirubi am#haico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto siicije jiinije ifiivuunotiro am#haidi eheetavuunofaño.

35 Mi#ro ajebavauboco uco machutaati mahaci#uhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumiooboadi am#haifeeneri iicausumi uco am#hai iijafaño magaayici#uhi,

36 bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuni#uhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu ci#vojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro.

37 Jaadi uco iimimo dilluji: Aivoj#bo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco i#co m#hai mamachusuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco i#co m#hai mihisuuhi?

38 ¿Bu cusumi nacu siicumiooboadi idiicauboco i#co m#hai moojafaño magaayici#uhi? ¿Bu cusumi i#co si#caibo diicaaboco magaachehuni#uhi?

39 ¿Bu cusumi nacu i#co guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi i#co ci#vojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro.

40 Jaamoco uujoho Aivoj#bo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, am#haico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooni#umaño, uco tolli momooni#uhi, nooboro.

41 Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhigovi miminifoto imitino monoocin#cumo ci#jigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño.

* 25:40 tañahabomico.

42 Miïro ajebavauboco uco mamachusuuṯihi. Adufirama icauboco uco mihisuuṯihi.

43 Bu siicumiooboadi amihaifañodi #guusumi uco amihai iijafaño majaanhevesuṯihi. Bu agaachehuvautiiboco uco gaachehuti mahaciṯuṯihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaauṯihi, nooboro.

44 Jaanoco diito iimusuji: Aivoj#bo, ¿cusumi naco iico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumiooboadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro.

45 Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanoṯi, amihaico neehi: Imiyaavogomoco sihidi ejevatiṯimoco tolli momooniṯutimaño, uco tolli momooniṯuṯihi, nooboro.

46 Jaamo diito ifiniṯitino ci#jigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifiniṯitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi i#bogominaaco nuubo:

2 Amihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua j#baimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

3 Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomiquillahuto icamo igaivuuhi Caifas onoobo sacerdotemi aivoj#bo iijatyigaba goohasivi.

4 Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

⁵ Jaamo neehicauhi: J̄ibaimofeenevi tolli moonijit̄ihi miyaminaa mojaago isifiratomoro ñaaivedino, noomoro.

*Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesugo.
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)*

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuuneguiiha diibo ijafaño #futuubo.

⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro eetavotapaajefaño ifacicifaihu sihid̄i ijadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo Jesu imachuqui mesavi cas̄ivuubo nigaihall̄ivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ij̄ibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiratumoro noocasiuhi: ¿Coll̄ihi jinooco bañamaahi?

⁹ Ajashutino nih̄ibam̄iri manaajemere #daasufimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Coll̄ihi diigoco mi#bahi? Imino uco moonigo.

¹¹ M̄iro fahiij̄ivaro #daasumo am̄ihai mihicaji. Jaanoti uujoho fahiij̄ivaro am̄ihaima icajit̄ihi.

¹² Jaamo jino tahall̄ivi facicifaihuco utucaruneri tafiico imibachugo cihojifaño icicafetejino imegavi.

¹³ Miyanot̄iro am̄ihaico neehi, fahigova jino taajasu j̄ibogoco faajiin̄ijeri ij̄ibogohigo jino diigo omoonino j̄ibogocafeteji, toonoti diigoco ihe-safetehicaqui, nooboro.

*Juda Jesuco Naajeguehi.
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)*

14 Jaanaaca ijibogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoma ihiimaatu-ubo.

15 Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco majaaduji, Jesuco amahaico aacihachiiji? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduuhi treintadijeva nihibamico.

16 Jaasumitiro Juda guinehicauhi Jesuco diito usefaño aaciujfucuco.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

17 Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo iticovaufucu Jesujaago ijibogominaa ufuumoro diiboco dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

18 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cumifaño johono amahairyo magajacuubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: Tahoovovi ifutucuuhi. Jaaneguiiha diijafaño tajibogominaama Pascua machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

19 Jaaneguiiha ijibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi moonuui. Jaamoro toojafaño Pascua machutaaco eetavuui.

20 Jaanaa mihiiicuudi Jesu docedimo ijibogominaama mesavi casivuui.

21 Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amahaico neehi, amahaiti saafi uco aciji igaicauqui, nooboro.

22 Jaaneri diito sihidi #daasuvuumoro diiboco dilluuhi: Aivoj#bo, ¿nacu fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

23 Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco aciji.

24 M#ro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo Caat#haamefaño onobadi feehi. Jaarunaaca idaasucani iicajiibo uco aaci#bo. Aivo imijiruno diibedi fiivuuti#bo icaruva, nooboro.

25 Jaaneguiiha Juda diiboco aaci#jiibo nuuhi: Aivoj#bo, ¿nacu fine uujeheji? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Ji#hi, #jeheji, nooboro.

26 Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaay#ciuboro, Moocaanico graciaco aaci#di toh#caco iquisiciuboro ij#bogominaaco aci#bo: ffaaji, jino tafico mamachu, nooboro.

27 Jaadi bu ihadufaihuco agaay#ciuboro Moocaanico graciaco aaci#uboro diitoco aci#uhi: Pary# famooro jifaihuti mahadu.

28 M#ro jino taty#joho iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino taty#joho gañ#cafetehi ajashutimohalli#vi imiti buusu iicano.

29 Jino am#haico neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji am#haima johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono iicagaji#jaago.

31 Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu pary# am#hai uco mejeevesumoro mofociniji. M#ro Caat#haamefaño noono: Itoomominaafico

gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavarinamaaji, noonoro.

³² Jaaruubo siino ubuheeteebere ami#hai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujit#hi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyantiro ico neehi, jaafa#iinofucu catava ojiti#baacaro mi-fooci, safo icano: Diiboco gaajat#hi, bu diibo j#bogom#naafi icat#ji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa #ma iguijevehachij#i guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaajit#hi, nooboro.

Jaabadiro bu pary#i saatoho ij#bogom#naa nuuhi.

Jesu Moocanima Iimaahi Getsemani Onooma#novi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu ij#bogom#naama Getsemani onooma#novi #futuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho johonovi Moocanima ihimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuboro ticovauhi i#hicuguuboro sihid#i #daasuvuubo.

³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihid#iro tajeeb#fa#o #daasu icahi miguijevejibadi. Jaaneguiiha jino mihica uma cigat#mo mubuh#e, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaaniciivi ufuuboro jiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachiiji uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi ijibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collihi jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetihi?

⁴¹ ¡Mubuheel! Jaamoro Moocaanima mihiimaa iji amihaiico inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi,

⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachiiji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo ijibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha.

⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro.

⁴⁵ Jaadi bu siino ijibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivubo imitiminaa usefaño aacicafetejino.

⁴⁶ Jaaneguiiha magañiivomoro masigucu mee oono uco aacivaabo fiticuuhi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

* **26:39** Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono.

47 Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicachaurumoobo. Jaaboma saaumo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiom i quillahuto icamo agalluumo.

48 Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininichiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

49 Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco ninichiuhi.

50 Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicimoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

51 Jaaneguiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuhi.

52 Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño dñhacu. Mñro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji.

53 ¿Nacu ñjoho gaajatih i uujoho Guihirubico dilluruva jaachiiigayiro tajaan galluujiruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idño dñhaivaco?

54 Jaano tolli iicaruva, ¿milli bu Caatinhaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

55 Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amñhai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nani-vaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Mñro fafucuvaviro amñhaifeenevi uujoho templojafaño

casiiivooboro jiiibeguehicaahi. Jaaruuboco du uco magaayicihicatihii.

⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinihaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatiniuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijiiibogominaa diiboco ejeevesu-umoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisiimoro sacerdotemi aivojiiibo Caifas onoo bo imefeenevi satyuuhi. Tahii caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo iigaiciniuhigo.

⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhi sacerdotemi aivojiiibo goohasivi: ¿Naa millii fine moonijimo? nooboro tehesinoti iifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casiiivutuuhi.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoooco ijiiibogonoti diiboco igaicaausuqui.

⁶⁰ Jaarunofaño tonoo gayijehalliti gaicaaujiturumo guiiraamo saato ho diibohallivi sicamañoooco jiiibeguehicaaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ijiiibuguumisi:

⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idiiinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojiiibo agaaniivuuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno

diimusutihi? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutihi. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, uu-joho diibo, ijoho toono onoobadi. Tolliro bu amhaico jino neehi: Ufucu mahatyimeji uu-joho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuhi sihidi isifiiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani ijiri Moocaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collhi bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amhairyo muguubucuuhi imitino ihiimaanoco.

⁶⁶ ¿Nacu milli amhaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tolli ihiimaamaño gui-jevejiibo,

⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijirebamaaiumoro ganiicumoo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejeniumoro nuuhi:

⁶⁸ Ijoho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa mijoho ico gabacuuhi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatihi, Nuuhi.

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasi-faño giciniunaaca sacerdotemi aivojibo jeecivominaago asaaugoro diiboco nuuhi: Ijoho

bu tolliro Jesu Galileooboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatihî jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatihî, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, ijoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatihî. Jaanoti jilli onoobo abañihachijî jaafa uco Moocaani guijenîhi, nooboro.

Jaasumiro catava ojîuhi.

⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifooci safoidino tuunamaaji, unuunoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiomî quillahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui.

² Jaamoro diiboco sisicinîboco asatyumoro toojiinîjeo aivojîbo Poncio Pilato onooboco aciuhi.

Juda Igujeveuno.
(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco gujevefaño ificuunoco aatyimeuboro sihidi idaasuvuuhi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiom i quillahutoco icano jilli nooboro:

⁴ Uujoho imitico ichi aivo imiiboco gujevefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli mihaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibairi icodaaheti udujecafutuuboro lluhivuuhi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico icumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaaniguiha ificunicinofaño mificujitih i tihoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiunoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icihicaqui.

⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tihohomaño, noocinhi.

⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno: Icumo treintadijeva inihibamico Israel cuumiminaa diibo jaadaco ificuunoco.

¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojibo atajibabadi, nooboro.

Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Jaadi Jesuco aivojiĩbo Pilato imegavi ñifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa ñijoho oono judiom̃i Aivojiĩbo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jiĩhi, tolli icano toono ñijoho onoobadi, nooboro.

12 Jaanaaca sacerdotem̃i aivojito, judiom̃i quillahuto icamo diibohalliṽi imitino ñiĩbeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuũt̃ihi.

13 Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubut̃ihi oono dihalliṽi imitino ihiimaanoco? nooboro.

14 Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuũt̃ihi. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajaut̃ihi.

Jesuco Iguijeniqui Ificuuno.

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

15 Jaasumi m̃ĩro aivojiĩbo Pilato omooniñicibadi c̃ivojam̃inaaft̃i saafico sinaayujibuuhi miyam̃inaa idilluuboco.

16 Jaanaa icaubo saafi c̃ivojafaño Barraba onoobo sihidi ejeevaabo iimit̃ĩbo.

17 Jaanaa paryi miyam̃inaa igaiciñiumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaañico mihimeguehi, am̃ĩhai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

18 Tolli nuubo jilli Jesuco ñiĩheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaajaciuboro.

19 Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri g̃iciñiunaaca diibojaago mogai saatohoco galluuhi jilli noogoro: Milli mooñidineheje diibo iimino miyam̃inaafico, fone fucu ñĩhicuno t̃igahi diibo Jesuditi, noogoro.

20 Jaarunofaño sacerdotemi aivojito, bu judiomí quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusu. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro.

21 Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitisi cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

22 Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa millí mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: ¡Imohobujehallivi tetecu! noomoro.

23 Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: ¡Imohobujehallivi tetecu! noomoro.

24 Jaanegui Pilatoco diito sihidí ejenaauumoro janaaniciviro aivo añaaivuunoco aatyimeuboro, tajibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihusenegue nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevafañodi icatíhi. Jilli toono amíhai iimaa, nooboro Pilato.

25 Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Míhai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

26 Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

27 Jaaneguiiha ihamocasimínaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato ijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasimínaaco Jesuhallivi.

28 Jaamoro diiboco igaachehuco ujujuyaacu-
umoro sichehuco j̄ihacuumo gachicohai deecano
tifaijadi itifai iicachehuco.

29 Jaamoro bu iinigaihallivi javucaruumo janu-
utuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro,
bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño
imeico icano. Jaadi diiboguiino ememuivomoro
diiboco dejecuhicauhi: ¡Imicani ijoho judiomi
Aivojibo! noomoro.

30 Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco
iinigaiti gafucuhicaumo.

31 Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi
juyuyaacuumo diiboco tifaihiba icacheuco
ij̄ihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco
j̄ihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco
itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi
Cirene cuumioobo Simon onooboco. Jaamoro dii-
boco tajibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

33 Jaadi ifutuumo nigaipaajecha onoomañovi;
jaanoti hebreomi iijiri Golgota onoba.

34 Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo
faafaiñooco. Jaarunoco inisucuuruhigoti
adutiubo.

35 Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa
suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi:
¿Cajaani fine tochehuma icaji? noomoro.*

* 27:35 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno
Moocaani iimaaminaafi acaatiniuno: Tagaachehuco ifocasimo
suerteque eheetavomoro, nooboro.

36 Jaamoro ifiitino casicamaaiumo diiboco ootoomomo.

37 Jaamoro ijibogoco ihmohobujeti iinigaihallivi caatiniumo: JAANI JESU JUDIOMI AIVOJHBO, onoono.

38 Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano.

39 Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ibamoro ihuseneque gavaracumoro ibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonihicaumo,

40 jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo? ¡Eneecata iiro difiico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachiji, toono caamoti niito! noomoro.

41 Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomi quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi:

42 Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel Aivojibo iicahachiji, toono ihmohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi.

43 Miuro Moocaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachiji. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

44 Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco ibahicauhi.

Jesu Igujjevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Jaadi ivi paryi jiniije civoño minifutuuhi gadiçibati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi.

46 Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gaihivu- uhi: Eli, Eli, çlama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, çcollihi uco deevesuhi? eneejiruno.

47 Jaanoco saatoho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

48 Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoñaño matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuuhi ihaduui, nooboro.

49 Jaarunaa saatoho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

50 Jaanaaca siino Jesu sefano agaihivuuboro chuumucuuhi.

51 Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehe gaachehujetuno feemene iicano gallivuuhi feenedi caamoti sano guinovi. Bu jiniije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi.

52 Bu tolliro çihojino faayicicafutuuhi. Jaaneri Moocaanico imiyaavuguumo iguijevecinimo ajashutimo siino buheeteuhi.

53 Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icihojinoñañoti ihinuunoro iimicuumi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihid miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

54 Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojibo ihamocasiminaama Jesuco utuumumo

jiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuuhi. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro iifiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaaumo diiboco jeecivomoro.

⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Iiuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onoobo Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo.

⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiha Pilato tajibauhi diiboco ihaciqui.

⁵⁹ Jaadi Jesu ifico Jose iicuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi.

⁶⁰ Jaaboro icihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jihacuuhi. Jaaboro tohojico guisibatyigabari amaninuboro fuuhi.

⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihifiniciumife.

Jesu Cihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jibaimoguiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihiimaaqu.

⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojibo, mehesafetehi oono tobañifiboba ubuheesumi:

Ochoomodi mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco.

⁶⁴ Jaaneguiiha tajiiiba iciihojico kuhufono imooniqui mifucuci safucu idiino ticovovi ijiiibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jiiibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachijii tobañi aivo iticoniono janaaniciivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty toomominaaco mihiimoro amiihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiiha ufuomoro tohojico kuhufutusu- uhi. Jaamoro bu igaaajataaco ficuumo tohojico ofo- boociuba iguiisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevede fucugayiro Maria Magdalena onogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi iciihojico emecituumife.

² Jaanaaca sefano jiiinije maryibauhi Moocaani toomominaafi niquejefañoti iniituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi iiciuboro tobahallivi casivuuhi.

³ Jaabohalli aricuuhi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuhi cuugaihallibadi.

⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutumoro iñihicuri uchuumucumobadi minifutuuhi.

⁵ Jaaboro Moocaani toomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejarahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniboco miguiinonoco.

⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau bu jino diiboco ificuhinimañooco memeeçiva.

⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijibogominaaco mijibogoto jilli noomifere: Guijevafañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amihai imega sīgucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuuhi. Goovano sihidi igutuumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jibogominaaco jibugutuuhi.

⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dillu- uhi. Jaaneguiiha diibojaago ufuumifere itihaiñoco ihiiibicimifere diiboco imuuhi.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuuhi: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jibuguuhi.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saato ho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco.

¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiom i quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeuhi. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo.

13 Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Mi#hai fucufeene miciganaaca ij#bogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro.

14 Jaanoco aivoj#bo uguubuuboro am#haijaago is#firatohachij# m#hai diiboma mihiimaaji am#haihi aivojito judiom# quiallivi. Jaamo ¿milli icatimo mihicahi? noomoro.

15 Jaaneguiiha ihamocasiminaa inih#bamico agaay#icumoro diito unuubadi moon#uhi. Jaabadi judiom# j#beguehicahi jisumihachuta.

Jesu Ij#bogominaaco Ataj#bano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

16 Jaaneguiiha ij#bogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiom# quiaafi id#murucu fuuhi Galileaajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi.

17 Jahigo Jesuco aaty#meumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutihi.

18 Jaadi Jesu asauboro diitoco nuuhi: Uu-joho gaay#icuuhi pary# aivoji iij#co niquejefa#o, jiin#jehallivi icano.

19 Jaaneguiiha pary# faajiin#jeriro mofoomoro taj#bogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofeenedi, bu Illi momofeenedi, bu Igaija momofeenedi icano.

20 Jaamoro diitoco mij#bogo am#haico pary# uu-joho ij#beguehicanoco imino imoon#qui. Jaamoro imino magaaja uu-joho am#haima fahij#varo icaji jiin#je ifin#jinovi, bu janaan#ci icajinovi, nooboro.

Moocaani iijɨ
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
ee143c59-0697-5cd3-8fac-4f9da98f0b30